

2012 m. gegužės 25 d., penktadienis

Nr. 21 (989) | Kaina 2,50 Lt

Dailė | Muzika | Teatras | Kinas | Fotografija

2

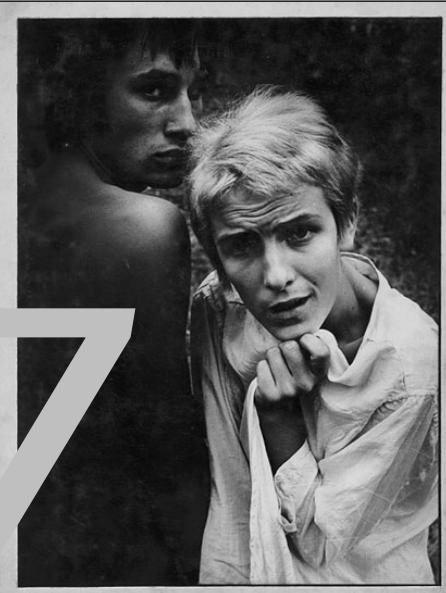
Monospektaklių festivalis Kaune

5

„Muziejų naktis“ Šlapelių namuose

6

Paroda taip ir pavadinta – „Paroda“

Vitas Luckus. Iš ciklo „Mina“. 1967-1972 m.

Apie 1966-1972 m. Kauno pantomimos trupę

8

Kanų kino festivalyje

9

Krėsle prie televizoriaus

Sandra Janušaitė (Tatjana)

M. ALEKSO NUOTR.

„Lyrinės scenos“ be lyriko ir dvasios

„Eugenijaus Onegino“ premjera Lietuvos nacionaliniame operos ir baletu teatre

Živilė Ramoškaitė

Piotras Čaikovskis operai „Eugenijus Oneginas“ yra pridėjęs paantraštę „lyrinės scenos“, o operos muzikai kūrė remdamasis Aleksandro Puškino tekstu. Būtent pagal jį, padedamas Konstantino Šilovskio, jis pats sukūrė ir libretą. „Aš sužavėtas Puškino cilių ir kuriu pagal jas muziką, nes man to norisi“, – raše kompozitorius broliui Modestui. P. Čaikovskio kūrybos tyrinėtojai seniausiai pripažino ir įvertino genialiai atskleistas operos herojų emocijas, psychologiją, dvasią. Didžiausi muzikai metų metus studijavo, grojo, dainavo, dirigavo, siekdami priartėti prie šios muzikos gelmių, operos statytojai kankinosi ieškodami adekvaciškos sceninės formos. Bet, pasirodo, „Eugenijų Oneginą“ jie suvokė ir statė neteisingai, nes statė Puškiną, o ne Čaikovskį!

Jaunas rusų režisierius Vasilijus

Barchatovas, su didžiulių pagreičiu kopiantis karjeros laiptais, teigia, jog daugybė „Eugenijaus Onegino“ spektaklių yra provincialūs, juose P. Čaikovskio veikalas suvokiamas paviršutiniškai, operos partitūra perskaitoma neteisingai. Pasak režisieriaus, partitūra yra visai kas kita nei A. Puškino tekstas; nors herojų vardai ir tie patys, jų psychologija, veiksmų motyvai, elgesys skiriasi. Todėl jis iš tikinėj, kad pagal partitūroje užrašytą muziką, kurią režisierius ištudijavo taktas po takto (muzikos mokykloje jis yra grojės balalaika, solfedžiavęs ir lankęs privilomą fortepijoną), Oneginas nuo pat pradžių myli Tatjaną, tik abejoją savo jausmai ir bijo ją apvilti, o Tatjana atstumia Oneginą tik dėl to, kad nenori prarasti įgyto solidaus aukštūmenės damos statuso. Baisi slegianti provincijos aplinka (operos I ir II veiksmas), iš kurios žūtibūt reikia išsiveržti – joje gyvena

tamsūs, atgrasūs žmonės, – išprovojuja geriausiu draugu konflikta ir vieno jų žūtį... Tai spektaklio koncepcija, režisieriaus išdėstyta spaudos konferencijoje ir keliuose interviu. Ji kažkuo primena šiuolaičinių puošnių vyrukų ir pelenių meilės, vedybų ir skyrybų istorijas, gausiai publikuojamas bližiuose žurnaluose.

Nuorodos į dabartį operų pastatyti – nenuoja, kelis dešimtmiečius gausiai ekspluatojamas išradimas. Kūrybinės fantazijos ir vaizduotės skrydžių nickas nesiūms užgincinti arba ignoruoti. Tačiau išlieka klausimas – kaip tai atlakta, ar įtikinama, ar veikia, ar dera su muzika. Esu beveik tikra, kad daliai premjerinės publikos šis spektaklis – visai priimtinės ir įdomus. Vis dėlto klausimas, kokią žinią spektakliui siunčia režisierius, turėjo iškilti

NUKELTA | 4 PSL.

„MonoBaltija“: formos ir spalvos

Trečiasis tarptautinis vieno aktoriaus teatro festivalis Kauno kameriniame teatre

Daiva Šabasevičienė

Penkias dienas vykstantis renginys – pati tikriausia teatro laboratorija: rodomi spektakliai, o po jų susitinkama su žiūrovais ir aktyviai diskutuojama. Aleksandras ir Stanislovas Rubinovai, į festivalį sukvietę trylika profesionaliu spektakliu iš vienuolikos šalių, sudarė sąlygas įvertinti šiandieninę monospektaklių situaciją. Atnodo, kad suvietmėjusime pasaulyje monodramos tampa vis reikalingesnės, konkuruoja su kitų tipų spektakliais, īgaudamos pačių įvairiausius formų ir spalvų.

Menkai finansuojamo festivalio organizatoriai, pasikliaudami spektaklių apdovanojimais bei spauda, kartais papuldojo į keblių situaciją, tačiau dažniausiai intuicija jų neapvylė. Kauno kameriniame teatre pristatytos įvairiausios monospektaklių kryptys, dominuojančios Baltijos ir kaimyninių šalių teatruse.

Per paskutinį aptarimą dalyviai išsakė daug gražių žodžių Kaune vykstančiam festivalui, pirmiausia – dėl aktyvios žiūrovų reakcijos, po spektaklių vykstančių neformalių pokalbių ir netgi aštros kritikos, be kurios teatro raida neimanoma.

Žiūréti „MonoBaltijoje“ tikrai buvo ką. Prisipažinsiu, didžiausias masolas buvo Cezario Graužinio spektaklis „De Sadas – Žiustina“. Lygiai prieš dvejus metus Atėnuose „Eksarcheion“ gimės spektaklis Lietuvą pasiekė ne tik Rubinovą, bet ir mecenatės Rasos Onos Inokaitienės dėka. Tai, kad privačių asmenų iniciatyva įveikiamos nemažos kliūties ir mūsų padangėj pasirodo tokia aktorė kaip Maria Papadopoulou – tikro graikiško temperamento teatro atstovė, – yra svarbus įvykis. Graužinis, kiekvieną kartą stebinantis neruspėjamais spektakliais (ir temų, ir kokybės prasme), šį kartą ištirpo aktorė. Režisierius šiame spektaklyje dominavo kaip dramaturgas, o aktorė, išnaudodama asketiskos režisūros sąlygas, pademonstravo subtiliausią personažo kelionę per vaidmens užkaborius. Spektaklis tapo dviejų kūrėjų išpažintimi, tekstas ir jo prasmės užemė svarbią vietą, tačiau skaitant lietuviškus subtitrus ir vos aplėsus akis nuo aktorių netenkai galimybės sekti jos vaidmens psichologinės trajektorijos. „De Sadas – Žiustina“ savo jausmų ir netikėtūs kostiumo klosčių šnaresiu priminė kadaise matytą Ingmaro Bergmano „Markizę de Sad“, kurios dramaturgiją kūrė ne tik subtili aktorių vaidyba, bet ir tiksliai kintantis apšvietimas. Idavęs aktorei de Sado tekstus ir užkėlęs ją ant veidrodinės pakylos, Graužinis pademonstravo transformacijos ir teatinio persikūnijimo paslaptis. Vargu ar mūsų sceneje iki šiol girdėjome drastiškesnių tekstu. Parašęs inscenizaciją pagal romanus „Žiustina, arba Dorybės neganodos“, „Žiuljeta“, „120 Sodomos dienų“ ir kai kuriuos kitus kūrinius, re-

„De Sadas – Žiustina“

žisierius sukūrė gyvą, aistringą ir provokuojantį spektaklį. Aktorė mus vilioja į beprotynę, kurioje aistru lavina padaro žmogų beviltiškai silpną. Paradoksas, aristokratizmas, upe besilejantčio teksto poetika suformuoja psychologinį monospektaklio lauką, kuriamo gricžtos žaidimo taisyklės reikalauja ypatingo susitelkimo. Šviesos išryškinti Papadopoulou judesiai pratęsė mintis, virto markizo de Sado kalėjimu, iš kurio negali pabėgti. Matytu spektaklių kontekste Maria Papadopoulou pasirodė kaip stipriausios energetikos aktorė. Būtent valdant tekštą, subtiliai pertekiant jo niuanzas sukuriamas teatras, išjudinama žiūrovų vaizduotė. Ir šmaikštus, „Išsimiegosi miręs“

ir rimtas, ir dar filosofiškas režisierius stebina ne tik savo pozicija, bet ir juodojo humoro dozėmis.

Atskiru monožanru galima laikyti spektaklius, skirtus vienai ar kitai istorinei asmenybei. Festivalyje buvo du spektakliai, skirti menininkams. Jurius Andriuščenka, dirbantis Kišiniuve, A. Čechovo valstybiname rusų dramos teatre, parodė dviem dalių muzikinį-poeticinį spektaklį „Aleksandras Vertinskis. Viešpaties puota...“. Vertinskis – pirmasis rusų bardas, Vysockis, Grebenščikovo pirmtakas. Vertinskio gyvenimas buvo audringas, tačiau režisierius, scenografas ir kostiumų dailininkas Silvijus Silvijanas-Fusu su Andriuščenka pastatė sterilių spektaklį. Didžio-

jo klajoklio ir improvizatoriaus gyvenimas pavaizduotas patosiškai, Andriuščenkos atliekamų dainų Kauno publiką klausėsi apsalusi, kartais net tyliai pritardama niūniumu. O jis – pasitempęs, balto kostiumu, brilliantinu suteptais plaukais... Aktorius ne tik muzikalus, bet ir puikiai valdo balsą, fiksuoja kiekvienos scenos pradžią ir pabaigą. Galima įsivaizduoti, ką tokis spektaklis reiškia Rusijos žiūrovams. Vertinskio legenda padėjo kurti paties aktoriaus legendą, – su šiuo spektakliu jis gastoilioja šešerių metus. Noras romantizuoti Vertinskį nutolino spektaklį nuo tikro, įtaigaus dramatizmo, bet ar ne dėl tokų poetinių pasakų didžioji dauguma ir lanko teatrą?

Birutė Mar spektaklyje „Unė“ nemistifikuoja Unės Babickaitės (Uršulės Babickaitės-Graiciūnės) gyvenimo. Režisieriei ir atlirkėjai buvo svarbu atskleisti įvairias garsios asmenybės charakterio savibes, parodyti stiprią, iki Holivudo nukeliausią aktorę. „Unėje“

veikia ir daiktai, ir vaizdo projekcijos, ir kostiumai, ir šviesos. Teksto taip pat daug – aktorė kalba kelionis kalbomis – angliskai, prancūziškai, rusiškai. Tekste apstir ir ironijos, ir šmaikštus juoko: nuskamba Balio Sruogos, Fiodoro Komisarževskio žodžiai, ironiškai perteikiami Paryžiuje įsitvirtinti mėginančios lietuviatės. Muzikos, plastikos ir vaizdo kontrasta sukuriamas dramaturginis spektaklio audinys, prasmigai pratęsama Birutės Mar kūrybos tema, pradėta 2007 metais pastatytu spektakliu „Poetė“, skirtu Salomėjos Nėries „poetiniam teismui“. Šiandien nėra Lietuvoje kitos aktorių, kuri taip nuosekliai gilintusių istorinį asmenybės portretą. Nuo pirmojo režisieruoto spektaklio „Laimingos dienos“ Birutė Mar tyrinėja aktorstės prigimtį – žmogaus ir kaukės paradoksą. Ar šiandien aktorių apskritai gali gyventi be kaukės?

Vidinis švystėjimas. Be jo neį-

vaizduojamas joks talentingas mo-

nospektaklis. Ne naujiena, kad jau kelerius metus būtent skandinavai teatro pasaulyje atveria žmogiškojo grožio paslaptis. Stokholmo teatro „Barbara“ aktorius Hansas Nybergas su režisieriumi Ulfu Evrénu atvežė „Dievo kloną“, pastatytą pagal italių legendą apie valkataujantį našlaitį, gebantį natūraliai žavėti ir linksminti žmones. Nybergas taip pat geba ilgai išlaikyti žiūrovodėmes. Gražių akių, švelnaus žvilgsnio aktorius žiūrovus sužavėjo vos pasirodė scenoje. Pagal turinį spektaklis skirtas jaunesnei publika, bet paprastais žonglieriaus triukais ir naivumu aktorius paperka ne tik paauglius, bet ir suaugusius žiūrovus. Lėtės dygiai neatskiriamai susipynę su grožiu. Aktoriaus kostiumas ypač funkcionalus: spustelėjus kšišenę pasigirsta muzika, o paspaudus vieną iš mygtukų ant lagaminėlio kinta šviesos. Tai pats tikriausias monospektaklis, kai aktoriui nereikalingi jokių „pasislėpę“ pagalbininkai. Jis pats yra scenos karalius ir burtininkas.

Geriausiu šio festivalio spektakliu laikyčiau kitos šiaurės naivuolės – suomės Minnos Puolanto spektaklį „Išsimiegosi miręs“. Spektaklio herojė – niekada nemieganti mama, iš paprasciausiu smulkmenų kurianti harmoniją šiandienos destrukcijoje. Sutikęs aktorę Minnų Puolanto gatvėje pamanytum, kad tai daugiau daugiausia pilka pradinė klasės mokytoja – jokio grimo, jokios puošybos. Tačiau scenoje ši aktorė sušoko-suvaidino šiuolaikinį moters-mamos gyvenimą, kuris sužavėjo savo energetinę įtaiga, natūraliu išjautimui, tikru noru kalbėti apie patirtus ir giliai išgyventus dalykus, kurie buvo perteikti itin profesionaliai. Baigusi studijas Suomijos teatro akademijoje, ji ne tik aktorė ir šokėja, bet ir choreografė. Kurti spektaklį jai padėjo režisierė Anna Veijalainen. Tai svarbu, nes dažnai monospektakliuose vaidinančios aktorių mano, kad galima dirbtis ir be režisieriaus. Viename scenos šone – muzikantas ir garso režisierius Juha Tuisku, čia pat kuriantis veiksmui pavaldžią muziką, kitame – namo maketas. Mikro ir makro pasaulyj santykis, aktorių kuriamos prasmingos y Jungtys spektaklį priplėdė gyvybęs, subtilaus humoro, išradingu sprendimų.

Sukurti gerą monospektaklį nemažiau sunku nei rimtą polifoninį kūrinių. Reikia ne tik talentingo aktorių, bet ir profesionalios režisūros. Žinoma, aktoriui prigimtis kartais stumte stumia žmogų į sceną. Toks festivalyje pasirodė Aleksėjus Borisas. Rusų kilmės štutgartietis festivalyje vaidino Aristofano komediją „Lisistratė“, kurią režisavo graikas Christos Nikopoulos. Spektaklis gyvas ir juokingas, jis galima suprasti ir nemokant vokiškai. „Šokinėdamas“ iš vaidmens į vaid-

NUKELTA | 3 PSL.

men, Boris suvaidina ne tik Lisistratės suorganizuotą sekso streiką, bet ir vyrų bandymą jėgą išveržti į Akropolį. Tačiau šiam charakterinio komiko amplua aktoriui pritrūko išradingesnių režisūrių sprendimų. Vienos paklodės ir vieno aktoriaus gyvybingumo nepakako.

Anglas Pipas Uttonas – tarytum „viskas viename“: scenarijaus autorius, režisierius, scenografas, kostiumų dailininkas, garsos režisierius. Aktorius jau suvaidino daug istorinių personažų – Hitlerį, Baconą, Chapliną, Dickensą, Churchillį. Kauno publikai Uttonas pristatė naujausią darbą – „Paryžiaus katedros kuprių“, sukurtą pagal garsuji Victor Hugo romaną. Kvazimodą jis vaizduoja pavargusį, liūdną ir vienią. Pušę veido slepia po sudėtingu grimu: liūdėdamas prie mirusios Esmeraldos kūno vaidina tik „viena akimi“. Deja, kad neapimtų snaudulys, to per maža.

Europą išmaišiusi estė Katarina Unt – labai ori ir išdidži, tačiau scenos virtuožė menka. Savo liauną kūną aptempusi oranžiniu triku, Unt vaidino Pietų Afrikos Kalahario dykumoje gyvenančios Nisos istoriją, papasakotą rašytojos Marjorie Shostak. Tačiau teatrą čia galėjo ižvelgti tik lakių fantazijos žiūrovai. Nors scena konceptualiai (vos ne steriliai) sutvarkyta, ši „tvarka“ tiesiog schematiška, dominuoja daugžodžiavimas. Užburiančias melodijas rytiškais instrumentais grojo muzikantas Tanelis Rubenas, bet spektaklis labiau priminė tarpdisciplininių performansų.

Monika Wachowicz iš Katovicų teatro „A part“, tarp žiūrovų iengtame baltame take nusirengdama ir šiaip kūną vos dengiančius apdarus, perskaito-suvaidina savaja Ofelijos istorijos versiją. Wachowicz įdomi, gražaus kūno sudėjimo, tačiau sumanymą menkino noras nepagrįstai filosofuoti. Be to, scenarijaus autorius, režisierius ir scenografas Marcinas Herichas, kadaise studijavęs filosofiją, spektaklį tempė poetinės abstrakcijos link, paversdamas tiesiog aistrinėmis teatralizuotu poezijos skaitymu. Gestai, utrūkotos emocijos, šokio elementai – priemonės, po kuriomis šiandien dažnai slepiasi teatras.

Monospektaklių spektre susiformavo atskiras „klein Kunst“ (vokiškai – mažojo meno) porūsis: vienas aktorius bendrauja su žiūrovu beveik paskaitos forma. „MonoBaltijoje“ buvo net du tokie spektakliai: Aleksandro Fukalovo iš Jekaterinburgo „Poslerio kazusas: paskaita apie šiuolaikinį meną“ ir latvio Andrio Bulio „Skrydis“. Fukalovas išsišykė viso festivalio kontekste. Iš pažiūros šis aktorius nepanašus į jokių paskaitą skaitantį menotyrininką, tačiau jo organika, sugebėjimas laisvai iš raiškai intonuoti apgaulingą Jacques'o Mougenot tekstą kilsteli spektaklį nuo žemės. Kai kurie žiūrovai net mėgino konspektuoti išgalvoto menininko Poslerio biografijos faktus, tad „paskaita“ tapo įdomi unikaliu žiūrovo įtraukimu į veiksma. Su Fukalovu dirbo režisierė Jelena Lukmanova.

Panašiu principu sukurtais ir latvio Andrio Bulio spektaklis „Skrydis“. Aktorius naudoja Murray'aus Schisgalio pjescés „Mašininkės“ monologus ir savo pastebėjimus, prisiminimus. Bulis, spinduliuojantis jaunystę, žiūrovų simpatijų susilaikia jau pirmomis spektaklio minutiems. Tačiau sekli dramaturgija, šmaikštumo netenkantys pasakojumai festivalio kontekste taip ir liko tik „klein Kunst“ pavyzdžiu.

Geriausiu festivalio spektakliu pripažintas literatūrinio teatro atstovės Gabrieles Muskalos spektaklis „Kelionė į Buenos Aires“ (Lodzės Stefano Jaraczo teatras). Néra abejonės, kad tai lėmė aktorės tripažas. Ji – spinduliuojanti ramybė ir naivumą, tarytum perregima. Alzhaimeriu serganti senojo Valerka beldžiasi į duris, bet niekas jos neįsileidžia. Čia ir prasideda graudžiai juokingas senutės pasakojuumas, kuriame daug dviprasmybių. Iš pradžių trūkinėja mintis, vėliau – žodžiai... Suaikėjusi senelė atrodo iš mergaitė... Nerišlus pasakojuomas apie įvairius nutikimus tampa emociškai nuoseklia Valerkos „kelione“ per gyvenimą, tad aktorės „šamanizmas“ atskleidžiant tragiską žmogaus likimą negalėjo būti neįvertintas ir paliki žiūrovą abejingą. Tačiau lyrinio pasakojimo forma nesubrandina originalaus, įtaigaus spektaklio, gal dėl to, kad turi kelių finalus. Dyluktus metus vaidinamas kūrinys, matyt, bus amžinas, nes paguodos neišvengiamai

„Mocartas ir Saljeris“

artėjant klastingai scenavei nori kickvienas.

Festivalio pabaigai Rubinovai patiekė dovaną: kadaise svajojė rengti tarptautinį kamerinių teatrų festivalį, teatro gurmanemas jie atvežė keturiems dešimtims minucės šedevrą – Genadijus Trostianeckio „Mocartą ir Saljerį“. Trostianeckis – Georgijaus Tovstonogovo mokinys, tikras teatro disidentas, už savo avangardistines pažiūras atleistas iš dėstytojo pareigu tuometiniame Leningrado teatro, muzikos ir kinematografijos institute (dabar – Sankt Peterburgo teatro meno akademija), pasirinkęs kūrybinę tremtį Sibire, Urale, vėliau dirbęs Amerikoje, Lenkijoje, Olandijoje... Vadovavo Omsko akademiniam dramos teatrui, Rygos rusų dramos teatrui, dirbo Maskvos „Mossovetio“ teatre, 1990-aisiais, grįžęs į Sankt Peterburgą, atgaivino Dramos ir komedijos teatrą (jo dėka teatras pavadintas „Na Liteinom“), o šiuo metu dėsto toje pačioje akademijoje, iš kurios buvo pašalintas, ir turi daug mokinii.

Oriolo teatre „Svobodnoje prostranstvo“ Trostianeckis sukūrė Aleksandro Puškino mažają tragediją „Mocartas ir Saljeris“. Išlaikydamas literatūros kūrinio struktūrą, režisierius ne psichologinio, o kaukių ir *commedia dell'arte* teatro principais atskleidė vitališką meno prigimtį ir jo nemarumą. Milimetro tikslumu kintančiomis mizan scenomis Trostianeckis išaudė tan-

kų audinį, kuriame Mocartas ir Saljeris, Pjero ir Arlekinas, Genijus ir Piktadarys, Abejingumas ir Pavydė vienas be kito negali egzistuoti, nes pratešia vienas kita. Kūrinys trunka vos 40 minučių, o savo itaiga priegsta kelių valandų spektakliui.

Ant balto apskritos paklylos, priemenančios didelę tabletę, Pjero ir Arlekinas virsta Mocartu ir Saljeri. Jų vidinių konfliktų režisierius paverčia atskiru personažu – Pavydū. Margarita Ryžikova (Mocartas), Sergejus Kozlovas (Saljeris) ir Larisa Lemenkova (Pavydė) kaip gerame muzikos kūrynyje vienas be kitos negali, vienas kitam asistuoja. Mocarto vaidmeniui pakvietęs mažutę gyvybingą aktorę, Trostianeckis „nušauna“ kelis zuikius: nebiografiniame spektaklyje atskleidžia ne maža šio muzikos genijaus biografijos dalis, o puikiai judanti ir kalbanti aktorė lyg ant pirstų galų sušoka-suvaidina Puškino poezią. Ji kaip ore besisupanti plunksna, kaip poeto mūza staiga kyla į viršų ar krinta žemyn išgaudinta piktų Saljerio kėslų. Aktorei užtenka vos kelių štrichų personažo būsenai nusakyti.

Spektaklio teksta lydi judesys: aktoriai sustingsta skulptūrinėse pozose, sukasi kaip prisukamos lélės. Personažai „išauga“ vienas iš kito, *comedia dell'arte* Pjero ir Arlekinas įkūnija Puškino mažosios tragedijos demoniškas jėgas. Sielų audra stipriėja, bangavimas didėja, kol juo-

da neapykanta tampa regima. Nors matome tik kaukes, jos pasako kur kas daugiau, nei įmanoma pasiekti psychologiniame teatre.

„Mocarto ir Saljerio“ herojai slepiasi po vėjavaikiška menininko kauke. Kurdamas Antonijaus Saljerio įvaizdį, režisierius antrina Puškinui: žaurus, neteisingas pavydo ir godumo kupinas pasaulis. Bet jam svarbu ir kitas kūrinio lygmuo – meno ir menininko galia. Jis kalba ne apie jų nemarumą, o apie paties meno vitališkają prigimtį, prikeliančią žemiskajį gyvenimą aukštessnėms vertybėms.

Kaip iprasta, festivalio „MonoBaltija“ svečiai ir dalyviai buvo supažindinti su Kauno ižymybėmis: Giedriaus Kuprevičiaus kariliono muzika, pagrindiniai miesto muziejais. Viešname iš jų – Kauno miesto muziejuje – šiuo metu veikia paroda aktorei Rūtai Staliliūnai bei atminti „Kada manęs nebus...“ (S. Nėris). Kuklioje ekspozicijoje – keli R. Staliliūnaičių asmeninių daiktų, sceniniai ir įvairių iškilmių kostiumai, tarp jų ir garsusis Barboros Radvilaitės drabužis. Ir visai netikėtas atradimas – dailininkės Jūratės Paulėkaitės (1979–1984 m. ji mokėsi Kauno Stepono Žuko dailės technikume keramikos specialybės) dovana Rūtai Staliliūnaičiui: keraminės Barboros Radvilaitės papuošalų ir Žygimanto Augusto Juokdario – paties tikriausio monospektaklių pradininko – dėžutės.

Vilniaus aukcione pristatomas Čiurlionio fluorofortas

Birželio 1 d. (penktadienį) 18 val. Tolerancijos centre (Naugarduko g. 10/2, Vilnius) įvyks XXV Vilniaus aukciones. Aukcionui teikiamus meno kūrinius galima apžiūrėti aukciono ekspozicijoje Tolerancijos centre gegužės 30 – birželio 1 d.

Pirmą kartą viešojoje ir oficialioje antrinėje Lietuvos meno rinkoje yra pristatomas XX a. pr. lietuvių dailės klasiko M.K. Čiurlionio darbas – autorinis fluorofortas (atspaudas nuo stiklo klišės, nuodytos fluoru rūgtimi) „Apsnigtas kaimas“. Lietuvoje yra saugomi du šio fluoroforto atspauidai Nacionaliniame M.K. Čiurlionio muziejuje; trečias šio darbo egzempliorius saugomas Krokovos nacionaliniame meno muziejuje. M.K. Čiurlionio fluorofortas pri-

statomas pirmųjų lietuvių dailės parodų (1907–1914) dalyvių kontekste. Aukcione bus galima įsigyti Boleslovo Buikos, Zigmo Petraičiaus, Kajetono Sklėriaus, Kazimiero Stabrais, Jono Mackevičiaus darbų. Ypatinga aukciono skiltis skirta Mstislavo Dobužinskio (1875–1957) kūrybiniam palikimui. Aukciono grafikos ir piešinių skiltyje XX a. I p. sukurta Napoleono Staniko, V.K. Jonyno, J. Perkovskio, Marcės Katiliūtės, A. Vaiciūtė, A. Kučo estampai. Aukciono rinkinių užbaigia XX a. II p. aliejinių tapybos kūriniai (J. Čeponis, A. Petrulis, L. Katinas, L. Tuleikis, A. Savickas, V. Ostrauskienė ir kt.)

Pristatomi 87 meno kūriniai, jų kaina svyruoja nuo 250 Lt iki 24 000 Lt. Registruotis, peržiūrėti aukciono katalogą galima internete: www.menorinka.lt

RENGĖJŲ INF.

Anonsai

Eglė Špokaitė dalyvauja LNOBT projekte „Kūrybinis impulsas“

Birželio 3 d. 19 val. LNOBT scenejoje įvyks neeilinis vakaras – baleto artistai pristatys savo choreografinių miniatiūrų projektą „Kūrybinis impulsas“. Šio sumanymo krikštatinės, Lietuvos baletu meno vadovas, choreografas Krzyzstofas Pastorius teigia, kad choreografinės dirbtuvės turėtų būti neatsiejama meninį įvaizdį siekiančios ugdyti baletu trupės dailis. „Be naujų kelių, naujų raiškos formų, naujos kalbos paieškų baletas būtų neįdomus ir net mišrė menas.“ Anot choreografo, būtinai sukurta sąlygas atskleisti choreografų talentams ir geriausiai, kad nauji vardai gintu iš pačios baleto trupės šokėjų.

Vis dėlto projekte išvysime ne tik

dabartinės trupės narius. Antai prieš pusantį metų iš LNOBT išėjusi primabalerina Eglė Špokaitė su džiaugsmu priėmė pasiūlymą dalyvauti „Kūrybiname impulse“. Tad birželio 3-iajį galima vadinti E. Špokaitės sugrįžimų į teatro sceną, čia ji šoks Vilijos Putrius choreografine miniatiūrą „Kame stipribė?“ Būdama Amerikoje sužinojau, jog Vilija Putrius dirba kaip baletmeisterė, todėl pamaniau, jog būtų labai įdomu parodyti, ką mūsų lietuvių kuria Amerikoje, – pasakoja E. Špokaitė. – Pasiūliai Vilijai imtis choreografijos, o aš pasirinkau šokį. Džiaugiuosi, kad mūsų darbas payvo.

„Kūrybinio impulsu“ prisistatymo koncerte baleto ir šokio gerbėjai išvys 11 choreografinių miniatiūrų. Choreografijų autorai – Olga Konošenko, Andrius Žužalkinas, Rūta Kudžaitė, Martynas Rimei-

kis, Žilvinas Beniuševičius, Živilė Baikštytė, Igoris Zaripovas, Juhi Jonekura, taip pat – Pavelas Moskvito (Dresdenas), Beata Molytė, Edita Stundytė. Daugelis autorų patys dalyvaus ir atliekant savo kompozicijas, taip pat jiems talkins Inga Cibulskytė, Anastasija Čumakova, Greta Gylytė, Haruka Ohno, Gediminas Bubelis, Kipras Chlebinskas, Voicechas Žuromskas, Laimis Roslekas, Vaida Šniurevičiūtė, Goða Bernotaitė, Rūta Juodzevičiūtė, Margarita Makejeva, Natalija Sologub (Dresdenas), Urtė Baraišytė, Eglė Brundzaitė, Kristina Galalytė, Olga Lopatčenkova, Agnė Steponkvičiūtė, Karolina Rasa Šibikaitė, Marius Miliauskas.

Choreografinės miniatiūrų kūrimos pagal įvairią muziką – nuo klasikos iki roko.

LNOBT INF.

„Lyrinės scenos“ be lyrikos ir dvasios

ATKELTA IŠ 1 PSL.

ir jai. Po pirmosios premjeros iš šių klausimų aiškesnio atsakymo, prisipažstu, nesuradau. Viskas skendėjo prieštaravimų liūne, o ypač pasigedau. P. Čaikovskio veikalui būdingo lyrinio prado ir dvasios. Gal klydau? Teko citi antrasyk pasitikrinti pirmąjį išpūdžių. Bet prieštaravimai neišsisklaidė, tik sustiprėjo.

Idėmiai sekant spektaklio režisūrinę partitūrą piršosi mintis, jog režisierius simpatizuoja Oneginui, jo paveikslą kuria kruopščiai ir nuosekliai, o visų kitų personažų jis beveik nekenčia, aštriai pašiepia arba, geriausiu atveju, ironizuoją. Štai senoji Larina slapta maulukia „degtinėlę“, Olga, „pasipuosisi“ ryškia oranžinė suknėle ir juodais kerzinių auliniais batais, lengvabūdžiai kraiposi su dviračiu arba pratrūksta įniršiu ir daužo lėkštės, poetas Lenskis visiškai nevaldo jausmų, nuolat užsirašinėja kiekvieną kilusių mintį, mostaguoja rankomis ar įsiaudrinęs „iš meilės“ isteriskai daužo kumščiai šlaunis... O kaip Tatjana? Juk nuo jos laiško scenos Čaikovskis pradėjo kurti operos muziką, raudojo pirmajame spektaklyje jos klausydamas. Ji negraži, apvilkta bjauriai sukirkta gėlėta suknėle (kostiumų dailininkė Marija Danilova), kažin kokia abejinga, inertis, sulėtintos reakcijos; daryk su ja, ką nori: leidžiasi „stumdoma“ kaimiečių (scena su vainiku), „puosiamą“ juokingais skudurais prancūzo Trikė, kvailai didžiuojasi apgaubta Onegino švarku. Prastų manierų, netašytas Greminas tai beprasmisi kai bruka Oneginui į rankas tuščią lėkštę, tai staiga pikta ištraukia iš rankų neįsgertą taurę. Trikė – savimi patenkinta apgailėtina kaliausė su geltona suknia ir apnuoginta krūtine. Kaimiečiai irgi šaržuojami – siautėja, geria, vaiposi. Gal tik merginų režisierius „pasigailėjo“ – chorą „Devicy krasavicy“ jos atlieka džiovindamos šlapius plaukus ir skalbdamos drabužius, apšviestos šiltą ryškia šviesą (gal gražiausia scena opeijoje). Aukštumonė (trečiame veiksme) – taip pat nenatūrali, pataikūniska, „problemiška“ („naujiji rusai“?) – viena ponia vienems matant rūpestingai dailina makiažą, dažosi prieš veidrodėlių akis ir lūpas...

Spektaklyje naudojami du Zinovijaus Margolinio sukurti scenovaizdžiai. Pirmasis vaizduoja mažą ne-nusakomas epochos medinių rąstų namelį, priglusį prie nuokalnės besileidžiančio tako (matome jo šoninę ištrižą konstrukciją). Šis scenovaizdis nekeiciamas per abu pirmuosius veiksmus, jų pajavairina apšvietimas (pavykės Levo Kleino darbas), minimaliai variuojamas rekvizitas ir antrajame veiksmje „iškritęs“ smiegas bei nuokalne rogtėmis šviliplantys svečiai. Vizualiai ši žemos scena – puiki, tačiau ar žaidimai dera su skambančiu valsui ir ypač dainuojamu tekstu apie šokių, nesu tikra. Pagaliau tolesnė įvykių eiga opeijoje (ne spektakly-

je), kai Olgą, nekreipdamas į nieką dėmesio, Oneginas šokdina toliau, ir dėl tų šokių kyla konfliktas tarp draugų, verčia abejoti, ar ne be reikalo spektaklyje atsisakyta librete nurodomo pokylio.

Kitą scenovaizdį išvystame trečiajame veiksme. Tai stoties peronas, paketės tradiciską rūmų menę. Pasak režisieriaus, jis labiausiai tinka operos finalinei scenai, nes tai vieta, kur išvykstama, susitinkama, išsiskiria... Apie dekoracijų funkcionalumą nesiplėsiu, bet pastebėjau ne vieną paspęstą kliūtį solistams, kai jie išitempę galvojo, kur ir kaip stato koją. Tikrai komiškai atrodė dvięs ponų, Lenskio ir Onegino, pirmasis pasirodymas, kai jie su tortu rankoje nulipa (iš tiesų nušoka) nuo pasvirusios „tako“ konstrukcijos žemyn. Analogiškų laipojimų ir šokinėjimų spektaklyje buvo daugiau.

O dviratis? Juo pavojingai ratus suka Olgos vaidmenį kurianti solistė Jovita Vaškevičiūtė, paskui – keli choro artistai (kaimiečiai), viename iš spektaklių netycia stuktelėjė į nugarą kolegei. Ar dviratis kaip nors praturtino spektaklį, ar tai dar vienas „netikėtumas“ vengiant operinių štampų? Betgi jis jau senokai tapo nauju štampu, keliaujančiu iš spektaklio į spektaklį...

Čaikovskio operos dvasia netrikdomai pleveno gal tik pirmo veiks-

Sandra Janušaitė (Tatjana), Vytautas Juozapaitis (Oneginas)

M. ALEKSOS NUOTRAUKOS

zikai – puikiam Sandros Janušaitės ir orkestro ansambliu.

Operos muzikinę dalį rengė teatro muzikos vadovas Robertas Šervenikas. Pagrindines partijas dainavo Sandra Janušaitė (Tatjana), Vytautas Juozapaitis (Oneginas), Jovita Vaškevičiūtė (Olga), Merūnas Vitulskis (Lenskis). Kitus vaid-

18 ir 19 d.). Pirmoje premjeroje muzikinis spektaklio vyksmas įsisuko sunkokai, bet kai jau įsisuko, tvirtai ir nuosekliai judėjo į dramatišką finalą. „Girgždėjo“ spektaklio pradžia, ypač kvartetas (Tatjana, Olga, Larina, Auklė). E. Klivickaitė sunkumų kėlė ritmas, kitoms solistėms – garso jėgos ir tembro derinimas. Gal trukdė ir režisūrinis sprendimas: Tatjana ir Olga buvo namelyje, o kitos dvi moterys – scene. (Antrą vakarą šis numeris pasisekė geriau.) Beje, režisieriu solistus sustačius skirtingo aukščio plokštumose, blankokai skambėjo kitas šio veiksmo kvartetas (Tatjana, Olga, Lenskis, Oneginas). Tokių sudėtingų vietų opeijoje pasitaičiai daugiau. Nepalyginti geriau solistams sekėsi duetai ir soliniai numeriai. Ypač šiuo požiūriu pagirtini Sandra Janušaitė, Vytautas Juozapaitis ir Merūnas Vitulskis.

Kitiems solistams taip pat sekėsi neblogai. R. Karpis gerai atliko Trikė kupletus, E. Dauskurdis – Gremino ariją (sodraus charakteringo skambesio vis dėlto pasigedau). J. Vaškevičiūtė vaidino puikiai, tik vokalinėje partijoje stigo išbaigtumo. Solistės balsas – didelis, gerai girdimas, bet tarsi „paleistas“ savieigai, nepakankamai kontroliuojamas.

Labai gerai pasirodė choras (vadovas – Česlovas Radžiūnas). Visi jam skirti numeriai suskambėjo darniai. Choristų vaidmenys spektaklyje individualizuoti, kiekvienas kūrė spalvingus tipažus. Orkestras dažniausiai savarankiškas, ne pritaria, ne papildo skambėjimą, o tarsi komentuoją, brėžia potekstes. Idealu, kai pasiekiamą visišką muzikavimo laisvę, lengvai bei elegantiškai. Kickviena vaidmens detali buvo tikslinga: iš pradžių Oneginas mandagus, takčias ir, sakyčiau, kulkus, vėliau – susirūpinęs, susigūžęs, išsigandęs, o finale įvyksta tikras jausmų sproginas. Oneginas pratrūksta karštais desperatiškais maldavimais, tokiais nevaldomais, jog nesmagu žiūrėti.

Solistas pavyzdingai padainavo ir

Merūnas Vitulskis (Lenskis)

mo antrame paveiksle, t.y. Tatjanos laiško scenoje. Ją gaubė sceninė rimtis, „mėnulio šviesa“, o rytu auštant – su pirmaisiais spinduliais pabirę smulkiaus lietaus lašeliai (tikrai pavykės efektas). Žinoma, svarbiausias emocinis krūvis teko mu-

menis kūrė Egidijus Dauskurdis (Greminas), Rafailas Karpis (Trikė), Inesa Linaburgytė (Larina), Eugenija Klivickaitė (Auklė), Dmitrijus Polešukas (Zareckis). Visi išvardyti solistai dainavo abu pirmuosius premjerinius vakarus (gegužės

vokalinę Onegino partiją. Ypač išskirčiau pirmojo veiksmo abu monologus, duetą su Lenskiu „Vragi...“ ir visą finalinį veiksmą su baigiamuoju duetu. M. Vitulskis, palyginti su dviem minėtais solistais, nėra toks patyręs. Tačiau jo sukurtam Lenskio vaidmeniui ir vaidybos, ir vokalo požiūriu galima pažerti daug komplimentų. Solistas susidorojo su nelengvomis režisūros užduotimis (vien ko vertas pavojinges kritimas mirties scenoje!), labai tiksliai ir nuoširdžiai dainavo. Visi povandeniniai Lenskio partijos rifai buvo sėkmingesni aplėsti. Savo gražų balsą solistas valdė laisvai, tiksliai intonavo, be didelių pastangų padainavo aukštasiastatas. Pagrindinę Lenskio ariją „Kuda, kuda, kuda vy udalilis“ M. Vitulskis atliko kaip tikras vokalo meistras.

S. Janušaitė turėjo atlkti daug įvairių vaidybinių užduočių, laimė, jos nesutrukėdė vokalo priemonėmis atskleisti Tatjanos išgyvenimą. Išties puikiai solistė atliko didžiąjų laiško scenų. Nors jai teko daug (kartais visai be reikalo) judėti – bėgiant, blaškytis, mosikuoti rankomis, susirietus gulėti ir t.t., vokalinis šios svarbios scenos aspektas nenukenčėjo. Tačiau operos klausytojams judeis gausybė tikrai trukdė. Ispūdingai buvo atliktas ir finalinis operos duetas su V. Juozapaičiu. Šio solisto kuriamas vaidmuo, kaip minėjau, aktoriui požiūriu itin raiškai artikuliotas. Solistas tai atliko labai išsiaučius ir, kaip jam būdinga, lengvai bei elegantiškai. Kickviena vaidmens detali buvo tikslinga: iš pradžių Oneginas mandagus, takčias ir, sakyčiau, kulkus, vėliau – susirūpinęs, susigūžęs, išsigandęs, o finale įvyksta tikras jausmų sproginas. Oneginas pratrūksta karštais desperatiškais maldavimais, tokiais nevaldomais, jog nesmagu žiūrėti.

Solistas pavyzdingai padainavo ir

ŽIVILĖ RAMOŠKAITĖ

Apie „prisislėgimą dvasiškai“

Gintaro Znamierovskio ir Donato Srogio paroda „Žmogus, kultūra, poreikiai: mylėti kultūrą – pažinti save – suprasti kitus 1988–2012“ Marijos ir Jurgio Šlapelių name „Muziejų nakties“ metu

Danutė Gambickaitė

„Prisislėgti dvasiškai“, – perskaityau Kęstučio Šapokos tekste, skirtame parodai „Kad lapotų kultūros medis“, dar perskaityau „Iš esmės tai buvo gana makabriška, okultinė dvasinė praktika, prilygstanti, sakykime, nuolatiniam dalyvavimui nepažįstamų žmonių šermyne kad ir kokiuose Vilniaus laidojimo rūmuose Olandų gatvėje“, – šie žodžiai atmintyje pasileika ilgesniams laikui. Rekomenduočiau juos atsiminti ir kitiams, galvojantiems apie Gintaro Znamierovskio ir Donato Srogio parodą ilgu ir (ne)komplikuotu pavadinimu „Žmogus, kultūra, poreikiai: mylėti kultūrą – pažinti save – suprasti kitus“.

Prie pavadinimo dar yra ir datos „1988–2012“. Atrodo, nieko ypatingo, datos kaip datos, bet imu ir subejoju, kaip jas šifruojant iš dviikalbio plakato užrašyti tekste: ar prie lietuviškosios dalies paliki tik „1988“, o „2012“ priskirti jau tik angliskajai, o gal ilgas ir riebus brūkšnys nuo lietuviškų 1988-ųjų iki angliskų 2012-ųjų yra jungtis arba rodyklė ir galutinis rezultatas skamba taip – „Žmogus, kultūra, poreikiai: mylėti kultūrą – pažinti save – suprasti kitus 1988 – 2012 Others Understand Oneself – Know Culture – Love Needs: Culture, Man“. Tai, kad 1988-ieji yra 2012-ieji, mano akimis – labai simboliška. Žinoma, galimi ir kiti, tikiuosi / fanta-

ja ne pats taikliausias pavadinimas, bet kalbėti apie naujausią dueto (ar trios) parodą be ankstesnių neprasmings, tad bent jau laikinam vartojimui „trilogija“ tik. Patys autorai vadina save lyg ir „Šapokos marginalais“, bet ši paroda jau ne pirmoji, tekstas apie ją irgi, kalbančiųjų (ir žinančiųjų) dar daugiau, tad marginalumas tampa labai sąlyginis. Galų gale, kai marginalumas tampa siekiama objektu, jis praranda turėtą prasmę ir įgauna kitokią.

Pati paroda man pasirodė gerokai liūdnesnė nei „Postmodernizmo aukoms atminti“, kurioje, kaip patys autorai teigia, jie tiesiog kvailijo. Liūdnesnė ne perkeltine, o tiesiogine, išprastine šio žodžio prasme. Čia ne taip gerai pavyksta prietaikyti menotyrininkės Jolantos Marcišauskytės-Jurašienės tekste apie parodą „Idealios perspektivios triukai. Laisvalaikis, sportas, kultūra“ minėta Alfonso Andriuškevičiaus juoko kriterijų ar Eglės Mikalajūnaitės tekste „In the Mood for Love. Apie Gintaro Znamierovskio ir Donato Srogio parodą JMVMC“ esantį džiugeši.

Šapoka tekste „Kad lapotų kultūros medis“ mimi, kad Znamierovskis ir Srogis šioje parodoje atskleidžia kitą savo „blakiškosios egzistencijos“ pusę, susijusią su parodų dokumentacija, su prisislėgimui dvasiškai, su tam tikra sunkiai apibūdinama emocijine būsena. Turbūt ryškiausiai ją

t.t. dokumentacija. Dar yra kitų parodų, pavyzdžiui, „Paroda bute“ arba „Paroda rūsyje“ dokumentacija. Visas jas jungia tam tikras marginalumas, buvimas nuošalyje. Sunumeruotos parodos – tai daugiausiai smulkii liaudies dirbiniai parodėlės, kuriose Znamierovskis ir Srogis, žiūrinėdami metalines žvakides, popierines gėles ir medinius stabukus, turbūt visai sėkmingai dvasiškai prisislėgavo, atlikdavo makabrišką, okultinę dvasinę praktiką ir maitinavosi tuo, kas vertė bjaurėtis.

Fotografinių parodų dokumentavimas – gana liūdnes reikalas. Jeigu tai nėra užsakymas, o labiau savitikslis dokumentavimas dėl savęs, tokios „šiaip sau“ fotografijos labai dažnai pamirštose ir niekam nereikalingos nugula stalčiuose. Turbūt daugelis turi panašų fotografijų, aš irgi turiu. Jas dažniausiai darydavau su ītariniu ir neaiškiu tikslu – „gal prirciks“. Ir niekada neprireikdavo, grįžusių jų dažniausiai net neperžiūrēdavau. Jeigu paroda patikdavo, fotografiavimas (pats veiksmas) mane tikrų tikriausiai „dvasiškai prislėgda“ „jeigu nepatikdavo, pralinksindavo ir pakeldavo nuotaiką. Bet abiem atvejais pačios fotografijos būdavo pamirštamos vienodai, iš dalies todėl į Znamierovskio ir Srogio dokumentacijas negaliu žiūrėti kitaip, kaip į savotišką rehabilitaciją. Nors, tiesą sakant, Znamierovskio ir Srogio dokumentavimas tiksliai turi. Jų prasmė ir tikslas –aptapti medžiaga naujai kūrybai.

Dar įdomiau pasidaro, kai tarp sudokumentuotų, dvasiškai prisislėgti skirtų parodų atsiranda ir dabartinė paroda – „Žmogus, kultūra, poreikiai: mylėti kultūrą – pažinti save – suprasti kitus 1988–2012“. Instinktyviai pasirinkau tokią parodos apžiūrėjimo trajektoriją, kad fotografiją su parodos, kurioje dabar esu, vaizdu ir dešinėje durų pusėje esančiu stalu, virš kurio kabos Znamierovskio „Šiuolaikinio meno centras“ (2011), pamatyčiau jau išsidama. Paroda, dokumentuojanti save, paroda apie save, paroda, ryjanti savo uodegą, paroda, pa-spendžianti spąstus, – pamaniu. Galų gale suprantu, kad paroda apie parodas, skirtas prisislėgti, irgi skirta prisislėgti. Kai pakliūni į taip pa-spęstus spąstus, esi priverstas išlisti į Znamierovskio ir Srogio kailį, būseną, kai jie pasiverčia kultūros „blakiškis“, „Šapokos marginalais“ ar dar kuo nors, ir žiūrėdami marginalias marginalų parodas „dvasiškai prisislėgimėja“ ir „depresuojasi“.

Idomi ir keista Znamierovskio ir Srogio nihilizmo (?) forma. Keista ji tuo, kad Lietuvos kontekste vis dar gana neįprasta, nors galbūt atsirastų norinčių pasiginčtyti. Labai primityviai ir gal kiek painokai jų nihilizmo keistumą įvardinčiai taip – save marginalizuojantis, mazochistinis, savo marginalumu ir mazo-

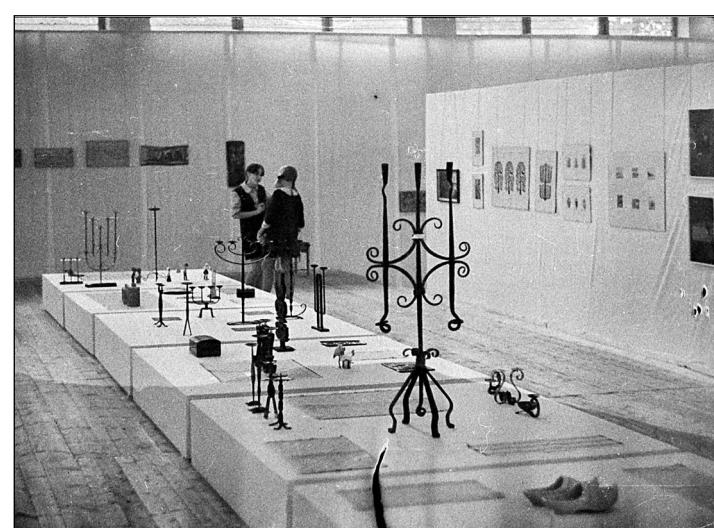

Gintaras Znamierovskis. „Žmogus, kultūra, poreikiai...“. 2012 m.

chizmu besimėgaujantis nihilizmas. Taip įsivardijus (bent jau man) aiškėja tasai „prisislėgimo dvasiškai“ poreikis. Jis tampa tamseines save marginaliuojančio, mazochistinio, savo marginalumu ir mazochizmu besimėgaujančio nihilizmo puse, šviesesnioji galėtų būti „Postmodernizmo aukoms atminti“. Kai yra šviesesnė pusė, tamseonioji tampa natūraliu poreikiu.

Kalbant apie patį parodos kūną, jis atrodė tarsi sergas šizofrenija. Įtarimą kelia iš pirmo žvilgsnio lyg ir labai schematiškas parodų-eksponatų grupavimas – „Paroda 1“, „Paroda 2“, „Paroda 3“... staiga atsiranda „Paroda bute“, galų gale „Paroda: Žmogus, kultūra, poreikiai“. Įtarimą sustiprina nestabilus, besimėtantis, teritorijas peržengiantis parodos organizavimas, eksponatų, objekto dėliojimas. Netikėtose vietose atsi-randantys, vienas į kitą įsiterpiantys vaizdai ir įvaizdžiai, pavyzdžiui, jau minėtasis „Šiuolaikinio meno centras“ (2011) arba Šapokos tekstas „Kad lapotų kultūros medis“ triliai kalbos. Šizofreniškai atrodo ir buvimas Šlapelių name-muziejuje – kodėl būtent čia? Ar irgi dėl vietos marginalumo? Šizofreniškas ir parodos pavadinimas, kurį perdėliodama akcentus perskaita devyniais skirtingais man labai patinkančiais būdais.

Parodos struktūros šizofreniškumas turbūt visai patiktu prancūzų filosofams Gilles'ui Deleuze'ui

Gintaras Znamierovskis. „Paroda 1“. 1988 m.

zuoju, kad neatsitiktiniai, parodos pavadinimo perskaitymo būdai.

Aptariama paroda yra savotiškas ankstesnių parodų, pavyzdžiui, „Postmodernizmo aukoms atminti: Gintaras Znamierovski \ Donatas Srogis 1988–1995 m. konceptualizmas“ arba „Idealios perspektivios triukai. Laisvalaikis, sportas, kultūra“ tėsinys. Tiksliau, visos šios parodos viena kitą papildo ir tampa savotiška trilogija, tik dar nežinau, kaip ją pavadinti. Turbūt tas nežinojamas taip pat neatsitiktinis, kylančios iš nenorėjimo pavadinti ir taip iš dalies nužudyti. Galbūt ir trilogi-

atspindi vizualinis parodos akcentas, tapybos darbas „Šiuolaikinio meno centras“ (2011), pamėkliškai pasikartojantis bent kelis sykius. Intensyvios sintetinės spalvos, „Znamierovskio stiliumas“, senyvos sunkiai bepaeinančios moterėlės su „mondrianišku“ megtiniu kopimas stačiais įsivaizduojamo ŠMC laiptais, o kopimo tikslas – „malévičiškas“ juodas kvadratas ir įėjimas, Petro su juodu kostiumu saugomis rojaus vartai.

Šiaip jau parodos stuburą sudaro šešių parodų, įvardintų kaip „Paroda 1“, „Paroda 2“, „Paroda 3“ ir

Félixui Guattari, pritaikiusims paranojos ir šizofrenijos anamnezės pagrindinių psichoanalizės ir politinės ekonomijos socialinių investicijų būdų apibrėžimams. Anot Audronės Žukauskaitės, „dėl nuolatinio reikšmių kodų ir teritorijų ribų peržengimo šizofreniškos socialinės investicijos siejamos su revoliuciniais judėjimais“. Žinoma, to, ką daro Znamierovskis, Srogis ir Šapoka, negalima pavadinti revoliucija – per riebu, bet revoliucinumo tame nemažai.

Galų gale, rašant ir galvojant apie šią „Šapokos marginalų“ (tokiems būti, kiek suprantu, jiems patinka, būti tokie jie siekia), be kita ko, išpažistanti save marginalizuojantį, mazochistinį, savo marginalumu ir mazochizmu besimėgaujančią nihilizmą, trilogijos dalį, beveik visada paraleliai galvojau ir apie Friedrichą Nietzsche. Bet tas paralelinis buvimas atrodė toks natūralus, kad jis visai pamiršau. Turi Znamierovskis, Srogis, Šapoka ir kiti jų bendraminčiai kažko labai lietuviško, kažko nihilistiško, kažko „nyčiško“, kažko „deliožiško ir guatariško“. Galbūt tas bendrumas susijęs su mažiau ar daugiau intensyviu polinkiu į „gyvenimo filosofiją“. Bet tiškiliu įvardinti, kas yra tas „kažkas“, esu nepajęgi.

Paroda veikė gegužės 16–20 d., rugpjūtį bus tėsinys.

Skirtumai ir sutapimai

„Paroda“ galerijoje „Kairė-dešinė“

Kristina Stančienė

Iprasta, kad paroda, ypač grupinė, yra tam tikra kolektyvinė manifestacija, reakcija į kokią nors idėją, temą (žinoma, jei nekalbame apie „Plekšnės“ klubą ar panašius susivienijimus, ataskaitines parodas, kuriose svarbu tiesiog pasirodymas). Ši ekspozicija sudaro atvirkščiai išspūdį – jokios temos, jokios koncepcijos, tik daugybė skirtingu mąstymo krypčių, nuorodų – nuo Mažosios Lietuvos ar senovės Graikijos istorijos iki šiuolaikinių artefaktų ir net zoologijos.

Čia aptinkame ir daugybė sutapimų bei skirtumų. Pavyzdžiu, gražiai „simetriškai“ joje dalyvauja taftytojai ir grafikės, lygai po tris: Birutė Zokaitytė, Lida Dubauskienė, Eglė Vertelkaitė ir Jonas Vaitiekūnas, Vygaantas Paukštė bei Vytautas Dubauskas. Net du autorai pavaizdavo beždžionės. Tikriau, nupiešė Birutė Zokaitytė, o Vytautas Dubauskas atspausdinio pluošta spalvotų žmogbeždžionių (gorilų) nuotraukų ir ekspresyviai jas aptapė. Tik Zokaitytės agresyviai išsviepusi, preciziškai nupiešė beždžionės ir anatominis širdies piešinys tapo ironiška žmogiškų santykų metafora, o Dubauskas, man rodos, čia beveik neujuokauja. Iš tikro, kokie gali būti juokai žvelgiant į šiuos laukinius karališkos povyros gyvūnus? Akistata su jais glumina, kelia pagarbą ir verčia jais gérėtis. Menininkas fotografinius beždžionės atvaizdus paliečia tiksliu – apato, tarsi užsimindamas apie netolygu civilizuoto žmogus ir gamtos galių pasiskirstymą, patį žvilgsniu pobūdį, stebimo objekto ir nebylaus subjekto santykį, pagaliau – darvininkų evoliucijos teoriją. Pastebiu čia ir atvirą žavėjimąsi maskulinistiška, patiniška laukinio žvėries jėga (rodos, daugelyje fotografijų jamžintos būtent vyriškos lyties gorilos).

Beje, pavadinimas „žmogbeždžionė“ gali klaudinti dėl savo iroñiško skambesio. Antropoidai – tai primatum antšeimis, kuriam priskiriama hominidų šeimoje zoologai

Birutė Zokaitytė. „Nuoširdumas II“. 2012 m.

greta orangutanų, gorilų ir šimpanzių rikiuoja ir žmogų... O nuklydus į animalistinio žanro istoriją (nors nei vienas, nei kitas autorius čia ir neturi aiškių pretenzijų į jį) akivaizdu, kad jis lietuvių dailėje apskritai be galio retas. Idomu ir tai, kad lietuviams menininkams neteikia kūrybinio peno koks nors šuniukas, katinėlis, parsas, gaidys ar karvė (kur jų išvysi, nebent Gečo „Kolūkiniai turėjime“). Užtat pakeri juodas laukinis „giminaitis“ iš Afrikos.

Vyganto Paukštės piešiniai parodoje labiausiai „sutampa“ su jo paties ankstesne mums žinoma kūryba – tie patys grakštūs ir kiek juokingi antropomorfiški siluetai, mirgantys ekspresyvių potėpių „kiauraraštis“, gaivūs neužtepti popieriaus plotai. Lieka tik stebėtis, kaip menininkas, varijuodamas iš esmės panašius motyvus, vyrų ir moterų siuetus bei peizažo elementus, išlieka įdomus ir savo herojams randa vis kitos „veiklos“, sugalvoja jiems

vis naujų scenų, siužetų, nuotykių. Iš tos pačios gestiškosios tradicijos reikėtų kildinti ir Jono Vaitiekūno piešinius. Tačiau estetikos ir poveikio požiūriu jie labai skiriasi. Paukštės istorijos – elegantiškos, šelmiškos ir beveik gražios, bet dažniausiai nerūpestingos, neapsunkinančios žiūrinčiojo perdėm sudėtingomis teorijomis, istorinėmis paraleliemis. O Vaitiekūnas vidurinysis (Povilo Ričardo Vaitiekūno sūnus ir Justino Vaitiekūno vynėsnysis brolis) piešia, lieja aptriūšias tapybos auditorijas, popierius lakštuose sėja įkyriai kartojamas galveles it kokius parazitinius vabzdžius, ižiebia jas tarsi vaiduokliškas žalvyksles, dėlioja lyg kaukes, dvasias, numirėlius, pasaikoja apie išnykusią Mažąją Lietuvą, „senus“ savo mokinius. Jo piešiniai tolydžio dvelkteli Josepho Beuuso dvasia. Kaip čia neprisiminsi enciklopedinių Beuuso kūrybos apibūdinimų, teigiančių, kad šis mėgino savo gyvenime ir kūryboje atkurti prarastą gamtos ir dvasios, kosmoso ir intelekto vienybę ir tikslingam deterministiniam racionalizmui priešinį mąstymą, kupiną archetipinių, mitinių ir maginių-religininių sąryšių. Vaitiekūno piešiniuose randu daug miestų bruozų. O užsiminus apie Beuysą ir turint omenyje teatrališką jo kūrybos pradą, akivaizdu, kad ir lietuvių menininkui (nors parodoje regime tik gana „statiškų“ piešinius) nesvetimas noras imtis ritualinio veiksmo, apeigu... Na, galbūt Vaitiekūno neišvysime meditujant greta kojoto arba nešamo veltinio ritinį, idant komojus nepalieusti jam svetimos žemės (turio omenyje garsujį Beuuso performansą). Tačiau jo piešiniuose apstu „režiuojamų“ ar bent numanomų judesių. Štai jis maudosi Priegliuje, kuris mums yra seniai mirusi upė, sprunka iš auditorijos paskelbės sau darbo pabaigą, sukviečia ir išrikuoja praeities šmēklas. Nerangi, nerafinuota forma, galvos be kūnų Vaitiekūno piešiniuose nuskamba tarsi numirėlio juokas ar gūdus primimas, kad kūnas mirtingas, laikinas, netvarus, o už daiktu knibžda jų šešliai, išikūniję mažyčiai demonai, kad vaizduotėje gyvos ir tikros tampa seniai pasikeitusios istorinės, geografinės sąvokos, ir tame pasaulyje yra kur kas daugiau tiosios ir gyvybės.

Parodoje pasirodo ir dar dvi puišios grafikės – Lida Dubauskienė ir Eglė Vertelkaitė. Dubauskienė – nežvelgiama, subtili, rafinuota, minimalistiška. Ji, jei kalbėtume apie parodoje išskylančią tapybos ir grafikos „cechą“ lyginimą, šikart yra labiau grafikė, nes eksponuojami jos

Vytautas Dubauskas. „Žmogbeždžionės“. 2012 m.

darbai yra achromatiniai, o Vertelkaitė – labiau tapytoja, nes jos kūriniuose kur kas daugiau spalvų. Bet geriau išižiūrėjus pasirodo, kad vaidmenys čia susipyne kur kas labiau. Didelio formato Lidos darbas su efemeriskai perineančiomis pilkšvų, juosvų tonų plokštumomis yra veikiau tapyba, o Vertelkaitės spalvotoje „tapyboje“ yra nemažai grafikos – pavyzdžiui, žinomi prekiniai ženkli. Tapybiškus dažo nuvarėjimus čia disciplinuoja jai būdinga gerai „sukalta“ kompozicija ir tie patys dekoratyvūs simboliai, kuriuos menininkė sarkastiškai gretina su senovės dievų, deivų ir karižių legendomis.

Taigi ieškodami skirtumų ir sutapimų ekspozicijoje randame daugybę netikėtų posūkių: išsitrynujas specialybų ribas, ne bendrą, o greičiau labai individualų kiekvieno menininko prisistatymą. Atpažįstami dalykai čia nuteikia malonai, o netikėti vaizdiniai leidžia gretinti juos su žinomu bražu arba pažinti iš naujo. Parodoje beveik išnyko ir neraišta grafinės bei tapybos hierarchija, apie kurią pajuokauti nesibordi ir patys parodos dalyviai. Liko įdomios personalijos, ir nebe taip svarbu – tapančios, piešiančios, raižančios ar liejančios. Juk parodos „konceptija“ šiuo atveju yra sąmoningas „akonceptualumas“ (nepaisant kelių parodos dalyvių vienijančių aplinkybių: ši paroda yra galerijos „Kairė-dešinė“ rengiamo piešinių parodų ciklo dalis, o visi menininkai dirba Justino Vienožinskio dailės mokykloje). Tai draugiškas „pasitikrinimas“, ką ir kaip kiekvienas veikia (kaip parodos pristatyme rašė E. Vertelkaitė), nes skirtumai ir panašumai kartais yra labai reikšmingi, gal net svarbesni už iš anksto sugalvotą konцепciją, kieno nors nustatytas žaidimo taisykles.

Paroda veikia iki birželio 2 d.
Vilniaus grafikos meno centro galerija
„Kairė-dešinė“ (Latako g. 3, Vilnius)
Dirba antradienį–penktadienį 11–18 val.,
šeštadienį 11–15 val.

Draši dokumentika

Galerijos „Vartai“ peržiūroje Simona Žemaitytė

Vilius Kalaušis

Gegužės 17–23 d. galerija „Vartai“ kvieta susipažinti su Simona Žemaitytė. Buvo rodomas video-darbas „Apie grožį“ („All About Beauty“, 2012 m.) ir videoinstalacijos „Portretai“ („Portraits“, 2010 m.) dokumentacija. Nors autorės darbų peržiūros truko tik 6 dienas, tuos, kurie nespėjo, galiu nuraminti, kad ateityje neabejotinai turėsite progū susipažinti su šios jaunos ir

perspektyvios menininkės veikla.

Kaip teigė parodos kuratorė Laura Grybkauskaitė, menininkė ji atrodo netikėtai. Lietuvoje žinoma kaip žurnalistė, Simona Žemaitytė jau buvo pastebėta ir įvertinta tarptautinėje meno arenaje. Ji buvo apdovanota 15-oje Talino grafikos trienalėje, kurioje pasirodė su video-kūriniu „Išėjimas“ („Exit“, 2011 m.). Šį darbą bus galima pamatyti birželio 5–23 d. Vilniaus grafikos meno

čioje parodoje „Sezonas“. Autorė yra įtraukta ir į „Kino pavasario“, Kauno kino festivalio bei kai kurių užsienyje vykstančių dokumentinio kino renginių programas. Šiuo metu S. Žemaitytė gyvena ir kuria Londono.

Pasakojimas „Apie grožį“ susideda iš trijų dalių. Pirmoje pateikiamā Stambulo aktorių transseksualės Deniz išpažintis. Pasakodama apie save, ji aptaria savo moteriškumą ir jo priimtinumą visuomenė-

je. Matome „kitokio“ individu būseną mėginant pritapti. Kaip teigia S. Žemaitytė, „tai interviu su savoju aš, tam tikra refleksija ar mažytis pokalbis su ego“. Antroje dalyje pasakojama istorija apie dvi moteris, atliekančias bausmę kalėjime. Nuteistosios mano, jog visai nesvarbu, kur esi, tol, kol esi moteris, būtinai turi rūpintis savo grožiu. Trečia dalis – apie kūno balzamavimą marge. Tai pasakojimas apie grožio procedūrą, kuri viešai neaptariama,

su ja gyvam esant netenka susidurti. Išties drąsią temą S. Žemaitytė pateikia subtiliai – filmuojama atsargiai, parodoma ne daugiau, nei reikia. Pagarbos rimčiai riba nėra peržengta, mirč kūnas nufilmuotas estetiškai. Todėl galima susidurti išspūdį, kad siekis brutaliai priblokštai ar šokiruoti čia nėra tikslas. Lakoniški filmavimo rakursai, kartais naudojami sulėtinti kadrai

NUKELTA | 7 PSL.

Girdēti, kas nesakoma

Paroda „Nebyli komuna: Kauno pantomima 1966–1972“ VDU menų galerijoje „101“

Kristina Steiblytė

Gegužės 14 d. minėtos kalantinės. Tą dieną Kaune, miesto sode, vėl sakytos kalbos, dėti vainikai, graudentasi. Tą dieną nesinorėjo būti netoli miesto sodo. Norėjosi pasidaryti kitokią – laisvės – šventę. Pavyzdžiui, pasižiūrėti vieną mieliausių lietuviškų filmų apie jaunus, maištingus žmones, laisvės siekių ir tą patį susideginimą. O žiūrint šį filmą negalima neprisiminti prieš keletą dienų vykusio susitikimo su Modriu Tenisonu: ne tik pantomimos menininku, ne tik laisvu įdomiu žmogumi, bet ir gyvu 1972 metų gegužės ižykiu, gražiai vadinančiu Kauno pavasariu, liudininku, su gesintuvu rankose čėjusi link degančio Romo Kalantos.

Susitikimas, gegužės 11 d. vykęs VDU menų galerijoje „101“, buvo galimybė pamatyti Modrį Tenisoną ir tiesiai iš jo lūpų išgirsti atsakymus į rūpimus klausimus. Išsiaiskinta, kad į Lietuvą M. Tenisoną atvedė meilė, kad pirmuoju spektakliu menininkas kūrė būdamas vos dividesnės, kad spektakliuose kalbėta abstrakčiomis sąvokomis, kad svarbus buvo darbas su savimi, vienu su kitais, kad pantomimos trupė veikė ir gyveno tarsi komuna. Ir kad politika nebuvu svarbi. Svarbi buvo kūryba. O susipažinus su Jerzy Grotowskio kūrybos principais paaiškėjo, kad eita tuo pačiu skurdžiojo teatro ir aktorių asmenybų ugdymo keliu. Na ir dar, žinoma, kalbėta apie dailę: M. Tenisonas ne tik mamas, bet pirmausia dailininkas. Tad spektakliai atsiradavo ne tiek iš žodžių, tekstu, kiek iš vaizdu.

Bandant atkurti teatro veiklą, kalbėtis apie idėjas, kūrybos procesą, politikos temas, vis dėlto atskingi asmenys stovėjo už nugaru, kybojo ore, kol vos neišprovokavo konflikto (kaip ir filme, kur paagaliams bandant kurti savo gyvenimus ta nelemtojti nuolat suka savo grësmingą propelerį virš galvų ir užpuola iš pasalų). Viena vertus, siekta atsiriboti nuo politikos, nes pati trupė ir neturėjo jokių politinių tikslų. Tačiau ji buvo patekusi į sovietų

valdžios akiratį, matyt, dėl pokalbio metu nuskambėjusio aktyvaus apolitiškumo, naujų raiškos priemonių paieškos ir abstraktaus kalbėjimo. O tai, matyt, ir buvo sovietų valdžią labiausiai erzinantys pantomimos trupės veiklos aspektai. Tad teisūs buvo ir tie, kurie teigė, jog pantomimos trupė neturėjo nieko bendro su politika, ir tie, kurie teigė, jog politika buvo svarbi trupės veiklai. Šiam konflikte pats M. Tenisonas nedalyvavo (nors anekdotas apie tai, kad jie su Jurašu ir Drilingu buvo kaltinami net ir dėl proftechnikos mokinii išdaužytų langų, nuskambėjo). Šiam susitikime jis lyg ir norėjo likti politiškai neutralus. Ir, kaip vėliau paaškino Edgaras Klijvis (šio susitikimo iniciatorius, organizatorius ir parodos kuratorius), neatsitiktinai: prisiminimai pernelyg skaudūs.

Susitikimui priartėjus prie konflikto, jam skirtas laikas baigesi ir prasidėjo parodos „Nebyli komuna: Kauno pantomima 1966–1972“ atidarymas. Ne visai organiška kalbų sakymo dalis ilgai netruko ir greitai užleido vietą daug tinkamesei nebyliai komunikacijai su darbais. Rengiantis parodai surinkta nuotraukų, videojašu, M. Tenisono piešiniai, netgi gautas pantomimos trupės sienlaikraštis „Oriri artis arc“. Visi eksponatai atspindi kūrybinę pantomimos trupės veiklą ir subtiliai apeina politiškus aspektus. Bet ir vėl, akylos akies neliks nepastebėtos laisvos minties aprašokas ir politiškai nekorektiški pantomimos trupės polinkiai (kaip ir filme, tiesa, sukurtame jau atgavus neprisklausomybę, sušmežuojanties negyvo Lenino profilis).

Bene geriausiai pantomimos trupės idėjas išreiškia Giedrius Mackevičiaus rengtas sienlaikraštis. Kartojęs teatra fojė, kad skaityti galėtų ne tik trupė, bet ir visi susidomėję žiūrovai. Sienlaikraštje ne tik daliuntasi informacija apie naujausius trupės pasiekimus, apie menininkus ir meno naujoves (apie Aleksandro Žoromskio, Chagallo tapybą, Pendereckio muziką, Antonioni kiną, Grotowskio teatrą), bet ir paties

M. Tenisono piešiniais. Ispūdingiausias 9-asis sienlaikraščio numeris parodoje vienintelis eksponuojamas vienas: tekstas Jame sudėtas į gulinčią žmogaus figūrą ir greta jos. Dabar ši stilizuota gulinti figūra, kurios kontūrus išryškina aplink išdėlioti laikraščio gabalėliai, o širdies vietoje žojo išdegintą skylę, atrodė kiek naiviai (kaip ir spektakliu fragmentai parodoje rodomyse vaizdo įrašuose), bet tokios raiškos svarba ir patiemis kūrėjams, ir jų teatro gerbėjams akivaizdi jau vien iš istorijų apie kūrybinės laisvės sklidą ir bendravimo su šia nebylia komuna poreikį – tas istorijas paskoko susirinkusieji į susitikimą su M. Tenisonu.

Parodoje eksponuojama paties M. Tenisono kūryba neapsiriboją vien tik sienlaikraščio apipavidalinimui: galima pavartyti jo eskizų spektakliui „XX amžiaus capriccio“ sasiuvinio kopiją. Piešiniai bemačiant patraukia judria linija, primenančia Francisco de Goya ar Stasio Krasausko grafiką, nors nuo pastarojo M. Tenisonas tyčia bėgo. Ir nors linijos ar kompozicijos turėna paňumą, Tenisono darbai yra daug laisvesni, labiau valiūkiški (vis dėlto eskizai), o temos atžvilgiu, priešingai: siekiantys kelti skaudesnes temas, artimesni F. Goyos karos ciklo darbams. Ir nors tai tėra eskizų sasiuvinis, vis dėlto šie darbai gali būti vertinami ir kaip savarankiški kūriniai. Bet to, jie puikiai atspindi jau minėtą vaizdo svarbą spektaklio atsradimui.

Pantomimos trupės artumas viizuoliems menams atsiplindži ir parodoje eksponuojamos nuotraukos. Jos įdomios keliais aspektais: kaip dokumentas, kaip kūrybiško pantomimos trupės ir fotomenininėk bendradarbiavimo pavyzds bei kaip rečiai matomi Lietuvos fotografijos mokyklos pavyzdžiai. Parodos organizatoriai labiausiai didžiuojasi galimybė eksponuoti dalį Vito Luckaus ciklo „Mimai“. Šios nuotraukose mimai įkurdinami įvairose aplinkose (nuo gamtos iki teatro grimo kambario), kurias užvaldo arba veido, arba kūno, arba

Romualdas Rakauskas. „Pantomimos trupė“. 1967–1972 m.

abieju raiška. Šios nuotraukos yra portretai, net jei nesimato fotografuojamoji veido, nes Kauno pantomimos trupės mimams pagrindinė raiškos scenoje (taigi, matyt, ir savasties raiškos) priemonė buvo kūnas. O Romualdo Rakausko ir Antano Miežansko nuotraukos yra labiau trupės, ne atskirų jos narių portretai. Mimai ir šios nuotraukose veikia netikėtose erdvėse (nuo Dainų slėnio iki medžio viršūnės), ir šios nuotraukose kalba savo kūnais. Tik A. Miežanskas nuotraukose jiems suteikia labiau simbolinę, o R. Rakauskas – estetinę vertę.

Tiek estetinę, tiek simbolinę reikšmes Kauno mimai turi iki šiol. Ši nebyli komuna yra ne tik vienas iš svarbių judesio teatro sovietmečiu reiškinį, bet ir nebylaus pasi-

priešinimo, neartikuliuojančio jokių reikalavimų, o tiesiog leidžiančio sau kūrybinę laisvę, pavyzdys. Mimai tylo, tačiau (priešingai nei vargšė žuvys, kurių tylos, kaip filme dainuoja Mickas Jaggeris, nesuprantame) suprantančiu, apie ką buvo tylima, atsirado. O ir dabar dar įdomu pasidomėti, apie ką buvo tylieta. Tik, norint žinoti tiesą (o toje pačioje dainoje dainuojama, kad ją žinoti geriau) ar bent susidaryti visą to laiko ir pačios trupės veiklos vaizdą, parodai trūksta to nutylėto, skaudžio politinio démens.

Paroda veikia iki birželio 1 d.
VDU menų galerija „101“
(Laisvės al. 53–101, Kaunas)
Dirba pirmadienį–antradienį 13–17 val.,
trečadienį–penktadienį 11–17 val.

ATKELTA IŠ 6 PSL.

(slow motion efektas) sukuria keistą, netgi mistifikuotą nuotaiką. Pristatydama darbus S. Žemaitytė sakė, kad dėl perdėto grožio poreikio visame kame atsiranda nostalgija tikrovei. Sufabriuotas grožis, kurį matome kiekvieną dieną – spaudoje, televizijoje, – sukuria tarsi kitą dimensiją, kur visi gražūs ir tvarkinči. Todėl Simona savo darbuose siekia parodyti tai, kas tikra ir nesuemuota.

Antras videodarbas „Portretai“ pasakoja apie Stambule esančio „Barun Yurt“ pensionato gyventojus. Garbaus amžiaus ir negalę turintys žmonės pasodinami prieš kamerą ir filmuojami. Vieni tiesiog spokso į objektyvą, kiti kažką veb-

Simona Žemaitytė. Kadras iš videodarbo „Apie grožį“. 2012 m.

lena. Visuma paaškėja vėliau. Pasirodo, šie žmonės yra žydai, o pensionatą griežtai prizūri žydų bendruomenę. Pastatas aptvertas tvoromis ir neįsileidžia išorinio pasaulio, matyt,

todėl, jog musulmoniškame mieste žydais geriausiai pasirūpinti gali tik patys žydai. Religiniuose skirtumuose užkoduota priešprieša, miesto specifika (kontekstas) paaš-

balzamavimo procedūrą, tačiau E. Rakauskaitės darbe labiau akcentuojama pati menininkė, emigracijos problematika. E. Rakauskaitės darbas „Kitas kvėpavimas“ („Another Breathing“, 2001–2003 m.), kaip ir „Portretai“, – interviu su senyvo amžiaus žmonėmis, kurie kalba apie senatvę, praradimus ir mirštį. Tenka pripažinti, kad kūriniuose nemazai analogijos. Tačiau panašumų turėti vaizdai, o perteikiamas idėjos ir jų igyvendinimo strategijos skiriasi iš esmės. S. Žemaitytė daug dėmesio skiria kadro estetikai, kruopščiai apgalvoja net smulkiausias detales. O tai rodo, jog autorei svarbi kino kalba.

Paroda veikė gegužės 17–23 d.

Pastebėjimai be išvadų

Žinutės iš Kanu kino festivalio

Ramūnas Pronkus

Labas. Išvažiuoju į 65-ajį Kanu kino festivalį. Būsiu ten dvyliką dienų. Nežinau, ar tau teko ten pabūti ir pažiūrėti filmų, o gal važiuojo šiemet... Jei nesusitiksim, pažadu kuo dažniau pranešti, kaip man sekasi ir ką teko pamatyti. Dienotvarkė tokiam festivalyje labai įtempta, tad sukurpti normalaus laiko nepajegsiu, įsivelius į svarstymus neturėdamas laiko jū išdėstyti. Todėl nusprendžiau kuo dažniau rašyti žinutes. Jei tik ką pastebēsiu ir pamatyti, iš karto pranešiu. Ispėju – tai tik fragmentai ir detalės. Apibendrinimams festivalis sukvietė kompetentingą žiuri.

Gegužės 16-oji, trečiadienis, pirmā diena

09.45. Jachtos trukdo pamatyti jūrą. Baricco, sakydamas, kad laivai yra jūros akys, negalėjo numatyti tokio monstro – Kanu pakrantės. Panašu, kad turtuoliai nusprendė perversti romantikos šavoką savo nuosavybę.

09.47. Ne, nesipiktinu. Tik nuo pat ryto jaučiu tą didelį atotrūkį tarp skundo ir turto. Finansine, intelektualine ir labiausiai skonio prasme. Nebūtinai visi „turtingi“ visom trim prasmėm. Pastebiu įvairius derinius.

10.01. Susikalbu tik vienu žodžiu – „merci“. Situaciją visuomet galima vertinti dvejopai: sakyti, kad prancūzai nemoka angliskai, arba pripažinti, kad pats nemoki prancūzikai. Prisimeni, kaip išmingtingai apie tai kalbėjo Bridget Fonda filme „Džekė Braun“?

10.35. Dar nerodo filmų, bet pagrindinėje gatvėje darosi sunku praeiti. Trisdešimties metrų tiesiojoje priešais pagrindinę salę jau sėdi senyvo amžiaus moterys. Laukia žvaigždžių. Jos, beje, pasirodys tik apie septintą.

10.48. Tiesa, užmiršau parašyti. Ten, kur moterys sėdi ir laukia, dar su grandinėmis prirakinta koks pusantro šimto kopėčių. Jos padės pasekti žvaigždes.

11.59. Festivalis dar neatidarytas. Tiesa, mugėje, mažoje salėje, galiama pasižiūrėti Berlyno nugalėtojų – brolių Taviani „Cezaris turi mirti“. Stoviu cilėje.

13.19. „Cezaris...“ – meno kūrinys. Muzika skamba labai keistai. Dirbtinai dramaturginė, bet prasminga. Teatras filme toks, kokį įsivaizduoju buvus Shakespeare'o laikais. Lyg ir fikcija, lyg ir dokumentika. Man atrodo, kad šitas filmas apskritai apie meną. Parašysiu.

14 val. Valgant po palme sunku galvoti apie nespalvotą filmą ir dar ne apie meilę „Cezaris...“ man prirena menotyros disertaciją, kurios pagrindas – eksperimentas kalėjime. Juo grindžiamą man nesuvokta teorinė tiesa. Tokiems kaip aš filmo autoriai pamiršo aškiau suformuluoti tyrimo išvadas.

14.05. Beje, mintį, esą filmas turi socialinę žinutę, griežtai atmetu. Būtų nesąmonė tokia forma ką nors pasakoti apie visuomenę. Palikime tai danams su kamera ant peties. Tai nereiškia, kad „Cezaris...“ pretenzingas, tai reiškia, kad jam reikia specialaus nusiteikimo.

14.35. Pasirodo, Kanuose, pagal mano matavimus, visiems žmonėms prieinama maždaug tik 100 metrų paplūdimio. Visa kita aptverta ir palikta brangių viešbučių svečiams. Matyt, dalis prancūzų trumpam buvo praradę klausą, kai aplink skambėjo riksmai „Égalité!“.

16.25. Ne tik todėl, kad šilta, čia ypač daug „kukliai“ apsirengusių moterų. Reiškinys, kurį pavadinčiau vizualine prostitucija, čia itin gaus. Vyra tokios moterys paverčia nardytoju – galima tik žiūrėti, liesti – ne. Ką tai sako apie tas moteris? Ką tai sako apie mane?

19.10. Išėjus į lauką pasigirdo merginų klyksmas. Deja, jos pradėjo rėkti ne todėl, kad pamatė mane, o todėl, kad tolėliau stovėjo Ewanas McGregoras. Jis pamojaus ir tai pusei, kur stovėjau aš. Nemuosiu, pajautau malonumą.

19.27. Sėdžiu ant laiptų. Per šešis metrus nuo manęs pasipuošusi mergina laiko popierius lapą, ant kurio užrašyta „Kvietimą į „Ménésienos karalystę“, prašau“. Taip ji stovi jau mažiausiai 25 minutes. Ji, matyt, nori pamatyti gyvą galybę žvaigždžių: Edwardą Nortoną, Wesa Andersoną, Bruce'ą Willisą, Nanni Moretti, Dianą Kruger ir, aišku, Ewaną McGregorą.

Gegužės 17-oji, ketvirtadienis, antra diena

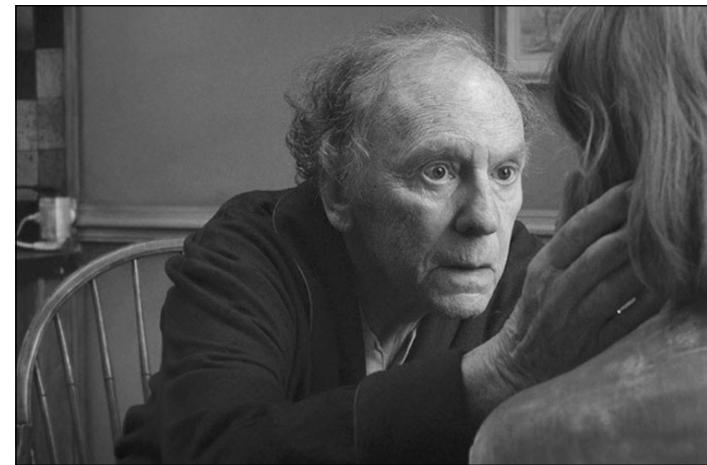
8.12. 2300 – tiek vietų salėje, padintoje „Grand Théâtre Lumière“.

„Rojus: meilė“

rė“. Kad į ją patektum, reikia praeiti panašias procedūras kaip oro uoste. Dabar skaitau spaudą. Atidarymo filmas – Weso Andersono „Ménésienos karalystė“ („Moonrise Kingdom“) – įvertintas vidutiniškai. Nieko blogo recenzentai pasakyti negali, bet rašo, kad kažko pritrūko. Iš to, ką perskaiciau, galėčiau išdainuoti tokia išvadą – „geležiniam medkirčiui širdies“.

10.39. Jacques'o Audiard'o „Rūdys ir kaulai“ („De rouille et d'os“). Pirmas mano matytas konkursu filmas. Gyvenimiškas. Ilgas. Labai daug dramatiškų išvykių. Viena scena primena filmus apie Rokį Bal-

„Meilė“

boa, keliose kitose chrestomatiškai prisidengiai akis, bet taip pat chrestomatiškai žiūrėjau tarp pirštų, o pabaigoje, pasidavęs miniai, paplojau.

10.43. „Rūdys...“. Stiprus, „pitbulingas“ ir nerūpestingas mažamečio vaiko tévas apsigyvena pas seserį Prancūzijoje, nes neturi iš ko pragyventi (tai man sunku įsivaizduoti, bet tiek to). Jis dažnai nesivaldo, kabina merginą. Galima sakyti – stačiokas. Keista, kiti personažai (tarkime, vaikas) tai išnyksta, tai atsiranda. Iš pradžių nervino. Bet tokios yra dienos. Žmogus yra tavogymenė, tada dingsta, paskui vėl atsiranda. Nepririši.

11.07. „Rūdys...“ nyksta iš atminties jau po pusvalandžio. Tai nėra geras ženklas arba mano atminčiai, arba filmui.

11.59. Pusantros valandos stovėjau cilėje, kad pamatyčiau „Ménésienos karalystės“ kartojimą. Pusė laiko cilėje mačiau jūrą ir kalnus tolumoje. Ne pats blogiausias vaizdas pro laukiamojo langus.

13.42. „Ménésienos...“ – toks filmas, kokio buvo galima tikėtis.

13.32. Tikrai kaltesnis esu aš, o ne filmas. Dar kartą įsitikinau tuo, ką taip atkakliai primena kiekvienos dienos žinios: stabilumas – viso labo teorinė šavoka. Ar reikėjo kankintis pusantros valandos? Atsakymas – ne. Ar galėjau tą laiką praleisti prasmingiau, nežinau.

18.05. Dvi valandas praleidau žiūrėdamas Ulricho Seidelio „Rojus: meilė“ („Paradise: Liebe“), kaip stora boba (rašau ne „moteris“ tikslsingai) išvyksta į Keniją ir duodasi su jaunais juodaodžiais. Ji vis nesupranta, kad tiems vyrams tai pragyvenimo šaltinis, kad jie tai daro dėl pinigų. Žiūrint filmą kilo daug minčių, bet galų gale jos pasiklydo orgijose ir beprasmybėje. Jaučiu, kad taip ir turėjo būti.

18.28. Filmo pradžioje žodžiai „rojus“ ir „meilė“ buvo parašyti atskirai. Meilė yra religinio termino „rojus“ atitinkmuo žemėje. Nebūtini.

18.35. Jokia kita tiesa kine nebuvu ir nėra įrodinėjama ilgiu nei ta, kad tikri jausmai – svarbiausia, o atsikritiniai santykiai neveda į laimę. Kanuose, kur ore tiesiog tvyro greito ir nesubtilaus malonumo aura, si tema keistai populiaru. Panašu, kad kinas silpnesnis, nei gali pasirodyti.

Gegužės 19-oji, šeštadienis, ketvirta diena

10.47. Žinau, kad negražu iščiui vidury filmo. Režisierių savaitė ir Williamo Vegos filmas „Lynas“ („La Sirga“). Tokių yra kiekviename festivalyje. Šis paprasčiausiai nuobodus. Smegenys dar nenusiteikusios taip smarkiai galvoti, kad kiekviename judestyje ižvelgtų kino kalbos elementus ir juos akimirksniu apdorotų i prasmių signalą.

10.51. Ne toks ir sudėtingas tas sakiny. Tiesiog bandžiau pasiteisinti, kodėl išėjau. Objektyvių priežasčių tam nėra. Kartais tokiemis filmams kaip „Lynas“ pasiduodi, jų tolygus tempas užliūlioja ir imi žiūrėti meditatyviai. Matyt, dar nesupatyres žiūrovą, tad į filmą „neišėjau“.

12.15. Žiūrėti, kaip paprastas arabas virsta arbu teroristu? Nabilo Ayoucho „Dievo arkliai“ („Les Chevaux de Dieu“) rodomi „Ypatingo žvilgsnio“ programoje. Jei jau taip, reikia pervadinti šią programą į „Iprastą žvilgsnį“. Filmas, galima sakyti, atspindi „Vikipedijoje“ surašytas sausas dramaturgijos taisykles.

12.16. Neapsisprendžiu – eiti į filmą ar eiti pasiklausyti kompozitorius Alexandre'o Desplat paskaitos. Ką patartum?

12.18. Aš irgi taip manau. Teisinių sakai – filmą dar kartos. Išalkau.

14.50. Salė sausakimša. Desplat kalba apie kino muziką. Prancūzikai. Rodo ištraukas ir kviečia klaušytis. Muziką jis vadina vienu svarbiausiu dalyku kine. Ji nulemia ir

NUKELTA | 9 PSL.

Jaudina tai, kas paprasta

Krësle prie televizoriaus

Lietuvoje nėra socialiai angažuoto vaizdiniu kino tradicijos, tik keilių sovietmečiu sukurtos imitacijos. Banaliausias paaškinimas – poetiška lietuvių siela. Aš ja netikiu, nes tai dar vienas mitas, kuriuo bandome paguosti save. Mano paaškinimas būtų paprastesnis: dauguma tautiečių vis dar remiasi į savo valstietiškas šaknį. Jei prisimenate lietuvių literatūros klasikus (kad ir Žemaitę), jų aprašomi valstiečiai dažniausiai buvo godūs, šykštūs, žaurūs. Valstiečiai kaupė gėrybes, kad atėjus nelaimej jaustusi saugesni. Psychologai tvirtina, kad tokis nickur neišykių valstietiškas mentalitetas paskutiniai dešimtmečiais paskatinio šiuolaikinės visuomenės vartotojiskumą ir polinkį į masinę kultūrą. Rūpintis kitais, užjausti skurstančius ir nelaimingus – tai greičiau tradicinių intelligentų parėiga. Iš jų atskomybės jausmo, manau, ir atsirado socialinis kinas. Aš tokį kiną mėgstu, prie jo pripratino lenkai, vengrai, belgai broliai Dardenne'iai ir, žinoma, britai. Atmainant trečiadienį (**LTV2, 30 d. 22.10**) bus galima pažiūrėti garsiausios krypties kūrėjo Keno Loacho filma „*Belaukiant Eriko*“, 2009-aisiais rodyto konkursinėje Kanų programoje. Šios komedijos herojus Manchesterio paštininkas Eriko Bišopas išgyvena ne geriausius laikus. Jį nulydė artimieji, gyvenimas atrodo tuščias. Vieną vakarą jis kreipiasi į ant sienos kabantį savo dievuką – futbolininko Eriko Cantona – atvaizdą, klausdamas, kaip šis pasielgtų jo situacijoje. Ir šis pasirodo paprassto proletario gyvenime, tampa jo angelu sargu, psichoanalitiku, „gyvėnimo treneriu“ ar dar kažkuo.

Režisierius yra sakęs, kad šio filmo atsiradimą paskatino pats Cantona, jis ir pasiūlė papasakoti apie futbolininko ir jo gerbėjo santykius, norėjo vaidinti ir net tapo filmo koproducieriu. Loachą sudomino ne tik futbolas ir jo vaidmuo žmonių gyvenime, bet ir mintis paanalizuoti ižymybės savoką, pasiaiškinti, kaip medijos kuria ižymybės – beveik antžmogio – įvaizdi. Pasak Loacho, „*Belaukiant Eriko*“ – tai pasakojimas apie draugystę ir apie tai, kad reikia priimti save tokį, koks esu“.

Nesu futbolo gerbėjas, todėl ak-

torius Cantona, atvirai prisipažinus, nesužavėjo. Bet mėgstu Loacho filmus. „*Belaukiant Eriko*“ – juokingas ir tragiškas, jis gali sujaudinti įvairiausius žiūrovus, nes iš tikrujų, nepaisant režisieriuo iprasto realistinio stiliaus, Loachas sukūrė pasaką apie žmonių solidarumą.

Nicko Cassaveteso filmo „*Džonas Q*“ (**LNK, 27 d. 22 val.**) herojus – taip pat proletaras. Džonas (Denzel Washington) dirba gamykloje, myli savo žmoną ir sūnų Maiklą. Kai Maiklas atsiduria ligoninėje ir jo gyvybę gali išgelbėti tik persodinta širdis, bet šeima operacijai neturi pinigų. Džonas padarys viską, kad padėtų sūnui. Jis net paims iškaitus – ligoničės darbuotojus.

Kitaip nei jo tévas – amerikiečių Naujosios bangos pradininkas Johnas Cassavetas, Nickas Cassavetas miestą sentimentalius siužetus apie ligonius, jiems į pagalbą atskubančius šeimos narius ir juos perteikia, sakyčiau, supaprastintai bei melodramatiškai. Kita vertus, pasakojimai apie ligas ir jų gydymą neatsiejami nuo šiuolaikinių medijų. Vienas lietuvių dienraštis kiek-vieną šeštadienį pasakoja apie ligas, kuriomis persirgo (žinoma, laimėgai) įvairios garsenybės. Ligas nugalėti padeda vaistai. Jų gamintojų reklama niekad neišyksta ir iš televizorių ekranų. Mokslininkai teigia, kad dauguma tų reklamuojamų vaistų neturi jokių gydomų savybių, bet jų niekas neklause. Vaistų reklama – dar vienos nesibaigiantis serialas, bet vis dėlto geriau žiūrėti jį, nei tą, kurį jau kelerius metus begediškai demonstruoja žiniasklaida ir dalis politikų.

Serialas apie Garliavos mergaitę pasižymi išraiškingais pagrindiniais personažais, įsimintinu ir aiškiu konfliktu, jo siužeto schemos ir personažų motyvai – atpažįstami daugmai. Kad seriale panoro dalyvaučiai politikai, taip pat nestebina. Koks serialas be ižymybų? Nors, manau, kelios Garliavos ponios jau taip pat tokiomis tapo. Viskas aišku, nesuprantu tik vieno: kuo tos rėkiančios, spiegiančios, tiesiai priešais kameras necenzūriškai besikeikiančios ponios sužavėjo kai kuriuos lietuvių intelektualus?

Galiu jus nuvilti – lietuviškas „se-

rialas“ nėra išskirtinis. Panašią istoriją apie mergaitės Madzios nudymą jau beveik pusę metų „transliuoja“ bulvarinė lenkų žiniasklaida. Tik politikai ten protingesni – iš jokių kriminalinius tyrimus nesikiša. Savafraštyste „Wysokie Obcas“ skaičiai interviu su medijų žinovė ir psychologe profesore Agnieszka Ogonowska. Kai kurie jos apibendrinimai tinka ir „serialui“ apie pakaunės mergaitę. Psychologė pacituosiu. Ji sako, kad „išyko realios dramos pakeitimą šeimynine telenoveli. Vietoj tikros istorijos žiniasklaida rodo savo sukurtą reginį. Mažosios Madzios ir jos tėvų istorija pasakojama pagal gerai žinomas, populiarū kino žanrų taisykles. Galima lengvai atpažinti socialinės dramos, veiksmo filmo, kriminalo ar detektyvo konvencijas. Žiūrovai gyvai reaguoja į žinomas istorijos pasakojimo schemas. Kuo jos aiškesnės, tuo lengviau ištrauktu į pasakojamą istoriją. Schemas taip pat susilpnina poveikį – žiūrovai ir skaitytojai nebeišgyvena tos istorijos kaip tikros realių žmonių dramos, tik kaip medijinę konstrukciją. Panašiai žiūrovus ištraukia nuotykių filmas arba serialas, bet jis papras tai pamirštamas pasibaigus seansui. (...) Viso šio reginio turinys yra konfliktas, nes konfliktas visada labiausiai žadina emocijas. (...) Panašaus pobūdžio konfliktus taip pat žinome iš telenovelės: staiga atsiranda priešas, liudininkas, padėjėjas, ryšys iš praeities, dingęs šeimos narys... Istorijos konstrukcija primeina ne tik telenovelles, bet taip pat įvairius televizijos žanrus – realybės šou, pokalbių šou, dokumentines telenovelles. Jie įdomūs tuo, kad prisieliačia gyvenimo materijos, atrodo autentiški, remiasi tikromis istorijomis, išnaudoja neprofesionalius aktorius ir realaus pasaulio elementus. Televizijos realybės šou įtaka šiai istorijai yra milžiniška. Jos dažniai dažnai savo valia bendrauja su žiniasklaida. Jie atlieka išpažintis kino kamerai, duoda „išskirtinius“ interviu. Jie patys nori bendrauti su žiniasklaida. Pasakojimas konstruojamas įvairose žiniasklaidos prie-mone – tabloiduose, interne, televizijoje. Todėl juo gyvena visa visuomenė, mažai kas apie tą isto-

„Belaukiant Eriko“

riją negirdėjo nieko. Medijų žinovai tai vadina transmedijiniu pasaikoju, nes net jei jauni žmonės vi-sai nežiūri televizijos, jie naudojasi internetu. Šiam pasaikoju visai netinka tiesos kategorija. Jos čia nepritaikysi. Medijos gali kurti vaizdus, remtis faktais arba pačios kurti įvairius faktus. Bet medijinai pasaikojimai, vykstantys žiniasklaidoje, neturi nieko bendra su tikrove. Mes – žiūrovai, internautai, laikraščių skaitytojai – bendraujame tik su pasaikoju ir įvairiaisiaj episodais. Manau, kad žmonės apie tai nesusimasto. Jiems svarbu, ar tai įdomu, ar pasakojimas realistiškas, tiksliau, ar jis sutampa su jų įsivaizdavimu apie tikrovę ir žmonių psichologiją. Gal kartais žiūrovai susimąsto, ar su tokiais atvejais susidūrė savo aplinkoje. Esame linke lyginti, analizuoti situaciją, svarstome, ar jis galėtų būti pritaikytas mūsų gyvenimui arba mus supančių žmonių veiksmams. Pasijuntame patenkinti, kai palyginimai būna mūsų naudai, kad esame apsukresni, geriau prisitaikę visuomenėje. (...) Personą vaidmenys nuolat keičiasi. Tai įdomu ir todėl laukiamė kito atkarpos.“

Idomus ir pastebėjimas apie motiną: „Bloga motina – tai tam tikras archetipas, kurį sutiksime daugelyje kultūros, literatūros tekstu, filmuose. Įrašius herojų į archetipinę struktūrą, lengviau ją vertinti, formuluoti nuomonę.“

Jausmus kutenančių filmų taip pat nepristigs. Penelope Buitenhuis „*Kas as?*“ (**TV3, 30 d. 23.05**) herojė Elė sužino, kad yra dviešimt metų ieškoma dingusi mergaitė ir prade-

vus, atsakingus už mūsų emocijas, – net banalios, gal kiek kvailos pabaigos, sentimentalumas ir romantizmas nepriverčia koneveikti filmo, piktintis juo ir laidoti europietiškas „nelaimingas pabaigas“.

19 val. Lietuviškai kurorte pakiciā viską, išskyrus scenarijų antraudono kilimo. Nepaisydamos vėjo ir vandens, moterys trumpomis suknėlėmis ir daugiaaukštėmis platformomis neria permirkusiu kilimui ir negaili savo kūno elektroninėms blykstėms, tikėdamosi, kad dangus nepademonstruos savosios.

B. D.

ATKELTA IŠ 8 PSL.

nuotaiką. Idomiausia, kad, pasirodo, kompozitoriai dažnai kuria muziką tam tikriems veikėjams. Kai tik ji pasigirsta, norom ar nenorom pradėdame apie tai galvoti.

15.45. Prasidėjo klausimai iš salės. Ir aš norėčiau paklausti: ar muzika filmui nėra mažiau muzika nei tiesiog muzika? Nedristu.

Gegužės 20-oji, sekundienė, penktą dieną

10.51. Ką tik iš „Meilės“ („Amour“). Michaelis Haneke – stebėtinai ramus režisierius. Kyla išpūdis, kad jis ne-

turi jausmų ir tai jam leidžia apie juos kalbėti. „Meilė“ – dviejų senų žmonių istorija. Žmona suserga, kiekvieną dieną jai vis blogiau. Vyros jų myli. Nepalieta. Toliau ne-pasakosi, gal norėsi žiūrėti.

10.56. Man labiausiai patiko scena, kai jiedu piečiaują ir dar nebėgius valgyti moteris paprašo vyra atnešti nuotraukų albumą. Jis, suprantama, šiek tiek supyksta, net paburba, bet paskui nusileidžia ir albumą atneša. Vėl kimba į maistą. Galima pajusti, kad jis nori pasipiktinti tokiu žmonos prašymu (ne vietoj ir ne laiku), bet nusiramina. Mano manymu, tai ir yra meilė.

11.25. Už 5 min. prasidės Tomo

Vinterbergo „Medžioklę“ („Jagten“). Nežinau kodėl, bet nieko nesitikiu. Tema, kai vyra lyg ir teisingai, lyg ir ne apkaltina vaiko tvirkinimų... Turiu bęgti.

13.30. Pažadėjau būti nuoširdus, tad sakau, jog dvi valandos „Medžioklę“ man praėjo greičiau nei tiek pat „Meilės“. Ir tikriausiai todėl, kad „Medžioklę“ yra išprastos formos ir greitesnio tempo pasakojimas. Būtent pasakojimas. Tiesiog norisi žinoti, kaip viskas klostysis toliau. Veikėjai nervina, erzina, piktina. Viša filmą gniaužiau kumščius, o supykės porą kartų net išbariau mergaitę ir Madso Mikkelseną draugus.

13.34. Ne, geriausiu filmu tikrai

Parodos	„7md“ rekomenduoja
VILNIUS	
Nacionalinė dailės galerija <i>Konstitucijos pr. 22</i> XX a. Lietuvos dailės ekspozicija Pero Kirkeby (Danija) raižinių, skulptūrų ir fotografijų paroda „Lignum vitae“ Dainius Liškevičiaus paroda „Muziejus“	Žaliakalnio funikulieriaus „F galerija“ nas Gaubas (tapyba, skulptūra) Tapybos, fotografijos, skulptūros paroda „Menas be sienu. Focus Europa Lietuvoje“ (Vokietija) Saadia Bahat (Izraelis) skulptūros paroda „Po 69 metų“
Vilniaus paveikslų galerija <i>Didžioji g. 4</i> Chodkevičių rūmų klasicistinių interjerų Lietuvos dailė XVI–XIX a. Jurgio Baltrušaičio memorialiniai baldai Paroda „Fecit ad vivum. Dailininkų portretai XVI–XVIII amžių Vakarų Europos graviūrose“	„Prospekt“ fotografijos galerija <i>Gedimino pr. 43</i> iki 26 d. – Domicelės Tarabildienės (1912–1985) fotografijų paroda „Nosis laikui“
Radvilių rūmai <i>Vilniaus g. 24</i> iki VI. 3 d. – Alfonso Motiejūno gimimo šimtmečiui skirta paroda „Spalvų kelionės“	Šv. Jono gatvės galerija <i>Šv. Jono g. 11</i> iki VI. 2 d. – Elvyros Katalinos Kraiučiūnaitės jubiliejinė paroda „Nesibaigiantis pasiansas“, „Posidonia oceanica“ ir „Tik – Tieki“
Taikomosios dailės muziejus <i>Arsenalo g. 3 A</i> Paroda „Nuo minii iki maks. Septintojo dešimtmecio mada“ (iš Aleksandro Vasiljevo Paržiaus kolekcijos) „Du mados šimtmeciai“ iš Aleksandro Vasiljevo kolekcijos „Valdovų rūmų lobynas: Lietuvos ir Europos paveldo kloida“	LDS Pamėnkalnio galerija <i>Pamėnkalnio g. 1/13</i> Cooltūričių ir Mare Tralla (Estija) paroda „Veidu į kitą“
Lietuvos nacionalinis muziejus Naujasis arsenatas <i>Arsenalo g. 1</i> Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės istorija Lietuva carų valdžioje Lietuvos valstiečių buities kultūra Kryždirbystė „Lietuvos diplomatinė tarnyba 1918–1940 m.“ „Algimanto Miškinio dovana“ Paroda „Tautodailininkės Michalinos Stanevičiūtės-Počiūpienės molinukai“ Paroda „Istoriniai Vrublevskų bibliotekos rinkiniai“, skirta Lietuvos mokslo akademijos Vrublevskų bibliotekos 100-mečiui	Galerija „Meno niša“ <i>J. Basanavičiaus g. 1/13</i> Marija Jonučio paroda „ir gėlės“
Kazio Varnelio namai-muziejus <i>Didžioji g. 26</i> K. Varnelio kūrybos ir kolekcijos ekspozicija Lankymas antradienį–šeštadienį iš anksto susitarus tel. 279 16 44	„Užupio galerija“ <i>Užupio g. 3</i> nuo 29 d. – Dano Tamašausko ir Ugnės Blažytės-Tamašauskienės juvelyrinkos paroda „H du O“
Bažnytinio paveldo muziejus <i>Šv. Mykolo g. 9</i> Bažnytinio paveldo muziejaus ekspozicija Paroda „Vilniaus sakralinė auksakalystė“	Galerija „RA“ <i>Pranciškonų g. 8</i> iki VI. 2 d. – Pavelo Tatarnikovo akvarelių paroda
„Lietuvos aid“ galerija <i>Trakų g. 13</i> Adasos Skliutauskaitės tapybos ir piešinių paroda „Akimirkos“	„The Gardens“ <i>Konstitucijos pr. 12A</i> Marijos Olšauskaitės paroda
Galerija „Kairė-dešinė“ <i>Latako g. 3</i> iki VI. 2 d. – Tado Gindrėno kūrybos paroda Grupinė „Paroda“	Jono Meko vizualiųjų menų centras <i>Gynėjų g. 14</i> Paroda „PRO –“
Galerija „Vartai“ <i>Vilniaus g. 39</i> Adomo Danusevičiaus tapyba iki 26 d. – Jurgos Barilaitei paroda „Parody“	Vilniaus vaikų ir jaunimo meno galerija <i>Vilniaus g. 39/6</i> Loretos Zdanavičienės ir jos mokinų darbų paroda „Objektas“
„Arkos“ galerija <i>Aušros Vartų g. 7</i> „Pro raktu skylytė“: Kristina Norvilaitė (grafika), Edita Suchockytė (grafika), Marty-	Galerija „Znad Wilii“ <i>Išganytojo g. 2 / 4</i> nuo 27 d. – Arvydo Palevičiaus paroda „Naujasis panteonas“
Galerija „Kairė-dešinė“ <i>Latako g. 3</i> iki VI. 2 d. – Tado Gindrėno kūrybos paroda Grupinė „Paroda“	Tautodailininkų sajungos parodų salė <i>Stiklių g. 16</i> nuo 31 d. – Artūro Slapšio vaizduojamojo meno paroda „Praeities veidai“
Galerija „Vartai“ <i>Vilniaus g. 39</i> Adomo Danusevičiaus tapyba iki 26 d. – Jurgos Barilaitei paroda „Parody“	Galerija „Terra cognita“ <i>Stiklių g. 7</i> Sauliaus Vaitiekūno paroda „Nostalgija“ (mažoji akmens ir metalo plastika)
Galerija „Šofar“ <i>Mėsinio g. 3/A/5</i> Natalijos Riabčuk vitražų paroda „Žvilgsnis pro stiklą“	Galerija „Antano Mončio namai-muziejus“ <i>S. Daukanto g. 16</i> Algimanto Miškinio Lietuvos dailės kolekcijos ekspozicija
M. Žilinsko dailės galerija <i>Nepriklausomybės a. 12</i> Paroda „Mirabilė Visu / Nuostabu matyti“	Žmuidzinavičiaus kūrinių ir rinkinių muziejus <i>Putvinio g. 64</i> Liubov Varšavskajos paroda „Kai rašmenys tyli“
A. ir A. Tamošaičių galerija „Židinys“ <i>Dominikonų g. 15</i> Dailininkų Tamošaičių kūryba XIX–XX a. pirmos pusės liaudies meno rinkiniai	Ryšių istorijos muziejus <i>Rotušės a. 19</i> Ismo Olavi Hyvärinen (Suomija) tapybos darbų paroda
VILNIAUS DAILĖS AKADEMIJOS GALERIJOS	„Antano Mončio namai-muziejus“ <i>S. Daukanto g. 16</i> Paroda „Mėlynasis vanduo“
Galerija „Akademija“ <i>Piliés g. 44/2</i> iki 26 d. – Evelinos Paukštetylės ir Vandas Padimanskaitės paroda „Jubilieju“	Galerija „Ramybė“ <i>Vytauto g. 35</i> Audronės Petrašiūnaitės darbų paroda
A. ir A. Tamošaičių galerija „Židinys“ <i>Dominikonų g. 15</i> Dailininkų Tamošaičių kūryba XIX–XX a. pirmos pusės liaudies meno rinkiniai	TRAKAI
	Trakų dominikonų vienuolyno koplyčia <i>Kęstučio g. 4</i> Sakralinio meno ekspozicija
	„7md“ rekomenduoja
	Dailė
	„Pamėnkalnio“ galerijoje (Pamėnkalnio g. 1/13, Vilnius) veikianti Marės Traulos ir Cooltūričių paroda „Veidu į kitą“ sutelkia dėmesį į živilginius. Paprastai živilginius mene rodomas kaip išorinis ir bauginantis (agresoriškas ar pasula), čia tyrinėjami apžiūrimos moters živilginių ir jų trajektorijos, o i galimybės keisti požiūrio taškus įtraukiamas ir žiūrovąs. Paroda veikia iki birželio 16 d. Galerija dirba antradienį–penktadienį 10–18 val., šeštadienį 10–16 val.
	Nacionalinė dailės galerijoje atidaryta, kaip teigama, „nūdien žymiausio danų tapytojo, graffito, skulptoriaus, kino kūrėjo, rašytojo, scenografo Pero Kirkeby raižinių, skulptūrų ir fotografijų paroda „Lignum vitae“. Paroda svarbi ir kaip meno išvykis, ir kaip valstybinio astovavimo, diplomatiniu santykų pavyzdys. Kuratorė – Teresa Østergaard Pedersen ir Milda Žvirblytė. Paroda veikia iki rugpjūčio 26 d.
	Ir pagaliau atnaujinta viena nuolatinės NDG Lietuvos dailės ekspozicijos salė, kur pasakojama apie XX–XXI a. sandūros peizažo žanro transformaciją Lietuvos tapyboje . Kuratorė – Milda Žvirblytė. NDG (Konstucijos pr. 22, Vilnius) dirba antradienį, trečiadienį, penktadienį ir šeštadienį 12–19 val., ketvirtadienį 13–20 val., sekmadienį 12–17 val.
	Muzika
	Birželio 1 d. sostinėje prasideda XVI Vilniaus festivalis . Jį Lietuvos nacionaliniam operos ir baletu teatre 19 val. pradės šokio trupė iš JAV „Ailey II“. Tai – Niujorko šiuolaikinio šokio trupė, pradėjusi savo veiklą 1974 m. kaip garsiojo Alvino Ailey’aus nuolatinis ansamblis, i kurį buvo suburti talentingiausiai jaunieji šokėjai iš „Ailey“ mokyklos. Trupės i Vilnių atvežama programa žada įspūdingą JAV šiuolaikinio šokio panoramą – bus atliki 2011, 2008 ir 1960 m. sukurti šokio spektakliai.
	Teatras
	Kauno dramos teatras kviečia palydėti kūrybinį sezoną su Raimundo Banonio režisueriama premjera Eugène’o Scribe’o „ Priežastys ir pasekmės “. Ši ryškių charakterių ir intriguojančių situacijų komedija galėtų sudominti tradicinio teatrališkumo išsilgų žiūrovą. Premjera įvyks gegužės 27, 30 d. 18 val. Rūtos salėje.
	Spektakliai
	VILNIUS
	Nacionalinis operos ir baletu teatras
	26 d. 18.30, 27 d. 15 val. – „Dainų dainelė 2012“
	ŠIAULIAI
	Dailės galerija
	nuo 25 d. – 51-oji metinė Šiaulių miesto dailininkų kūrybos paroda
	PANEVĖŽYS
	Dailės galerija
	nuo 27 d. – Panėvėžio kolegijos menų dienos, skirtos Panėvėžio kolegijos 10-mečiui
	„Galerija XX“
	nuo 28 d. – Astos Esu ir Vytauto Petriko „18 jazz’o akimirkl“
	Klaipėdos fotografijos galerija
	nuo 29 d. – Tomo g. 7
	ŠIAULIAI
	Dailės galerija
	nuo 25 d. – 51-oji metinė Šiaulių miesto dailininkų kūrybos paroda
	PALANGA
	Palangos gintaro muziejus
	nuo 26 d. – Astos Esu ir Vytauto Petriko „18 jazz’o akimirkl“
	Fotografijos galerija
	nuo 27 d. – Astos Esu ir Vytauto Petriko „18 jazz’o akimirkl“
	„Galerija XX“
	nuo 28 d. – Astos Esu ir Vytauto Petriko „18 jazz’o akimirkl“
	Kauno kamerinis teatras
	25 d. 18 val. – D. Čepauskaitės „DIENA IR NAKTIS“ Rež. – S. Rubinovas
	27 d. 18 val. – D. Čepauskaitės „BE GALO ŠVELNI ŽMOGŪDYSTĘ“ Rež. – S. Rubinovas
	VI. 1 d. 18 val. – PREMJERA! E. Jonesko „PLIKAGALVĖ DAINININKĖ“ Rež. – S. Rubinovas
	2 d. 18 val. – F. Rabelais „GARGANTIUA IR PANTAGRUELIUS“ Rež. – S. Rubinovas
	KLAIPĖDA
	Klaipėdos lėlių teatras
	26 d. 12 val. – „SURASKIM PASAKĄ“ Rež. – L. Beržinienė
	27 d. 12 val. – „OŽKELĖ MELAGĖLĖ“ Rež. – G. Radvilavičiūtė
	VI. 2 d. 12 val. – „ŽIRAFĀ SU KOJINĒM“ Rež. – G. Radvilavičiūtė
	3 d. 12 val. – „TRYŠ PARŠIUKAI“ Rež. – S. Bartulytė
	ŠIAULIAI
	Šiaulių dramos teatras
	25 d. 18 val. – Molière’o „ŠYKŠTUOLIS“ Rež. – R. Teretas

26 d. 18 val. – PREMJERA! Y. Reza „SKERDYNIŲ DIEVAS“. Rež. – A. Lebeliūnas

PANEVĖŽYS

J. Miltinio dramos teatras

26, 27 d. 17 val. – L. Gersche's „LAISVIEJI DRUGELIAI“. Rež. – D. Kazlauskas
31 d. 18 val. – M. Gavrano „MANO ŽMONOS VYRAS“. Rež. – K. Smoriginas („Domino“ teatras)

Koncertai

Lietuvos nacionalinė filharmonija

30 d. 19 val. Vilniuje, Filharmonijos salėje – I. Wunder (fortepijonas)

Vilniaus festivalis

VI. 1 d. 19 val. *Nacionaliniame operos ir baletu teatre* – festivalio pradžios koncertas. JAV Šiuolaikinio šokio panorama „Ailey II“ kompozicijose. Atlikėjai – Šiuolaikinio šokio trupė „Ailey II“ (meno vad. – S. Waters, paskirtasis meno vad. – T. Powellas, JAV). Programoje „Reference Point“ (choreogr. – T. Powellas), „Echoes“ (choreogr. – T. Dao), „Revelations“ (choreogr. – A. Ailey)
2 d. 19 val. Vilniuje, *Nacionalinėje filharmonijoje* – P. Čaikovskio simfoninis orkestras (Rusija). Solistė M. Rubackytė (fortepijonas; Lietuva, Prancūzija, Šveicarija). Dir. – V. Fedosejevas (Rusija). Programoje P. Čaikovskio kūriniai
3 d. 19 val. Vilniuje, *Nacionalinėje filharmonijoje* – Norvegijos pučiamųjų instrumentų džiazo ansamblis „The Brazz Brothers“: J. Førde (trimitas), J.M. Førde (trimitas), R. Tafjordas (valtorna) H. Førde (trombonas), S.E. Tafjordas (tuba), K. Ekornes (būgnai), Lietuvos nacionalinis simfoninių orkestras (meno vad. ir vyr. dir. – J. Domarkas). Dir. – M. Staškus

Lietuvos muzikų rėmimo fondas

Stasio Vainiūno namuose

25 d. 18 val. – Vilniaus muzikos mokyklos „Lyra“ mokiniai „Draugų koncertas“
29 d. 18 val. – koncertuoja jaunieji vilniečiai – Nacionalinės M.K. Čiurlionio menų mokyklos mokytojos ekspertės G. Vitenaitės smuiko klasės mokiniai. Koncertmeisteris D. Jozėnas
30 d. 18 val. – Trečadienio vakaras-koncertas su Vilniaus Naujosios Vilnios muzikos mokyklos smuiko mokytojos D. Vasiliauskienės mokiniais. Dalyvauja M. Berezina ir E. Labanauskaitė

VILNIUS

Kongresų rūmai

VI. 2 d. 20 val. Vilniaus paveikslų galerijos kieme – „Gražusis balsas II“. Solistai I. Prudnikovaitė, L. Gubaidulina, V. Vyšniauskas, L. Mikalauskas. Lietuvos valstybinis simfoninis orkestras. Dir. – G. Rinkevičius

Lietuvos muzikos ir teatro akademija

26 d. 11 val. *Didžiojoje salėje* – P. Radzevičiaus alto klasės magistranto A. Gailio baigiamasis egzaminas-koncertas. Dalyvauja E. Apėcine (fortepijonas). Programoje J.S. Bacho, B. Bartoko, D. Šostakovičiaus kūriniai

26 d. 18 val. *Didžiojoje salėje* – A. Žvirblytės fortepijono kl. studentės G. Lelytės koncertas. Programoje L. van Beethoven, A. Scriabino, R. Schumann kūriniai

29 d. 18 val. *Juozo Karoso salėje* – P. Radzevičiaus alto klasės magistrantas K. Rudokas. Dalyvauja D. Stulgytė, S. Urnikis (fortepijonas). Programoje J.S. Bacho,

J. Brahmo, B. Bartoko, Ph. Woodso kūriniai

28 d. 18 val. II (Kongresų) rūmų (Tiltų g.

16), *Kamerinėje salėje* – R. Mataitytės smuiko klasės magistrantė A. Kasperovič. Dalyvauja K. Markevičius, A. Kolpakovaitė, D. Stulgytė (fortepijonas). Programoje A. Schnittke's, S. Prokofjevo, J. Brahmo kūriniai

Šv. Jonų bažnyčia

26 d. 18 val. – koncertų ciklas „Muzikos valanda VU Šv. Jonų bažnyčioje“. V. Pinkevičiaus autorinės muzikos koncertas „Veni Creator Spiritus“

Šv. Kotrynos bažnyčia

25 d. 18 val. – „Vox Juventutis '12“. Dalyvauja Vilniaus miesto savivaldybės choras „Jauna muzika“

26 d. 15, 21 val. – festivalis „Skamba skamba kankliai“

31 d. 19 val. – jaunuju talentų koncertas

BIRŽAI

Šiaurės Lietuvos muzikos festivalis „Biržai 2012“

27 d. 14 val. *Piliés rūmų salėje* – pradėmas koncertas. M. Deksnys (klarnetas), kvartetas „Akademija“: P. Kunca (smuikas), D. Šešelgiénė (smuikas), R. Vitkauskas (altais), R. Kalnėnaitė (violončelė). Koncertas veda A. Žigalytė-Nekrošienė

31 d. 17.30 *Piliés rūmų II aukštą arkadoje* – „Secret Swing Society“ D. Vyšniauskas (trimitas), A. Olafssonas (kontrabosas, vokalas), G. Heurtebize (gitara, vokalas), K. Martinssonas (akordeonas, pianinas, vokalas), G. Helgasonas (klarnetas, vokalas)

Vakarai

VILNIUS

Rašytojų klubas

29 d. 18 val. – rašytojo Vytauto V. Landsbergio jubilejinis vakaras. V.V. Landsbergio filmų ištraukias pristatys D. Šabasevičienė, poeziją skaitys aktorių grupė „Degam“, žodžiars literatūros kritikė J. Rikiutė, dainuojas V.V. Landsbergis, R. Landsbergienė,

tapo respublikiniu renginiu.

Gegužės 26 d. Vilniaus Algirdo muzikos mokykloje vyks respublikinis šeimyninio muzikavimo festivalis-konkursas, kuriame varžysis 45 šeimyniniai ansambliai iš Vilniaus ir kitų Lietuvos miestų bei miestelių. Dalyvių pasiodymus vertins žurių, kurio nariai – žinomi Lietuvos muzikai ir pedagogai. Tai LNOBT solistė, LMTA profesorė Irena Milkevičiūtė, Lietuvos valstybinio kvarteto narys, M.K. Čiurlionio nacionalinės menų mokyklos mokytojas Artūras Šilalė, Rugiaviedė (žinomas folkloro dainininkės, archeologės Daivos Urbanavičiūtės-Steponavičienės pseudonimas).

Žiuri pirmininkė – Lietuvos muzikos mokykų asociacijos prezidentė Daina Rakšienė.
Visi festivalio-konkurso dalyviai

E. Sirvydytė. Vakaro metu bus pristatyta V.V. Landsbergio filmų antologija

31 d. 17.30 – Lietuvos kultūros fondo

Knygnešių draugijos vakaras „Knygnešystės atspindžiai poeziijoje ir ekrane“. Programoje

„Švity uždrausta raidė“, J. Trukano filmas

„Knygnešys“, susitikimas su režisieriumi.

Knygnešių laikų giesmės ir dainas atlieka

Vilniaus mokytojų namų žemaičių folkloro

ansamblys „Tykė“ (vad. – V. Bražaitienė),

Knygnešio M. Survilo vardinis apdovanojimis įteikis draugijos mecenatė iš Šveicarijos

J. Survilaitė-Vaitkevičienė. Paroda „Pamincklai Lietuvos knygnešiams ir daraktoriams“

(R. Dichavičius ir J. Valiušaitis fotoplakatai). Renginį veda I. Kubiliénė

Vilniaus mokytojų namai

25 d. 18 val. *Svetainėje* – „Vienišo vilko“ klubo koncertinio sezono uždarymo koncertas. Dalyvauja V. Juronis, Š. Mačiulis su grupe „Vilkai“, R. Valintas ir grupe „Dinozaurai“, R. Valašinas ir grupe „Trys grantai“, A. Aguridis ir grupe „Bliuzoholikai“, aktorius L. Vydiūnas su jaunosiomis aktorėmis iš Vilniaus Naujojo teatro, O. Mozarskis ir autorinės dainos studija „Vybor“, V. Charinas ir grupe „Express“

27 d. 12 val. *Mažojoje salėje* – tarptautinio folkloro festivalio „Skamba skamba kankliai“ kūrybinės dirbtuvės: dūdmaisiai muzika

28 d. 18 val. 215 auditorijoje – lektorius A. Žarskaus paskaita „Vedyas ir vedimas. Susidorojimas“

30 d. 18 val. *Didžiojoje salėje* – chorinės muzikos koncertas „Tarytum ažuolas stiprus man, Tėvė, žemėje esi!“, skirtas Tėvo dienai.

Dalyvauja Vilniaus mokytojų namų moterų choras „Aidas“ (vad. – L. Blėbaitė-Mačiulienė), akompanuoja K. Gedminaitė, vyrų choras

„Vytis“ (vad. – A. Pikšys), R. Račiučiaitytė (vokalas), E. Bešėnės (vokalas), I. Morozovaitė (vokalas, gitara), V. Skipitis (fortepijonas) ir Vilniaus J. Basanavičiaus gimnazijos jaunimo vokalinis ansamblis (vad. – A. Pikšys)

31 d. 17 val. *Svetainėje* – vakaras „Literatu balsai iš Ukmurgės“. Svečiuose poetai Z. Stunžienė, V. Lukša ir kiti Lietuvos mokytojų literatūrų „Spindulio“ draugijos nariai

VI. 1 d. 19 val. *Kiemelyje* – A. Kaniavos ir sunkiosios muzikos orkestro „Musé“ koncertas

Prancūzų institutas

28, 29, 31 d. 18 val. – režisierius M. Vuillermet filmai

30 d. 18 val. – G. Aguridis paskaita „Vartotojų atsakomybė“

PALANGA

„Ramybės“ kultūros centras

25 d. 20 val. – „Tik kūdikiai gimsta dor“

26 d. 20 val. – „Mallet Duo“: S. Aoki (Japonija, marimba) ir M. Šinkūnas (vibrafonas)

Bibliografinės žinios

GROŽINĖ LITERATŪRA. LITERATŪROS MOKSLAS

Aklavietė : [romanas] / Sandra Brown ; iš anglų kalbos vertė Dalia Judita Vabalienė. – Vilnius : Alma littera, 2012 (Kaunas : Spindulio sp.). – 203, [1] p. – Tiražas 1500 egz. – ISBN 978-9955-38-854-8 (jr.)

Cukruota žuvis : [romanas] / Audronė Urbonaitytė. – Vilnius : Alma littera, 2012 (Kaunas : Spindulio sp.). – 326, [2] p. – Tiražas 3000 egz. – ISBN 978-609-01-0266-4 (jr.)

Dykumas ugnis : [romanas] / Karen Winter ; iš vokiečių kalbos vertė Birutė Lipavičienė. – Vilnius : Alma littera, 2012 (Vilnius : Standartų sp.). – 280, [2] p. – Tiražas 1800 egz. – ISBN 978-609-01-0221-3 (jr.)

Druglio rytas : sielos sparnai : [romanas] / Jelena Minkina ; iš rusų kalbos vertė Dalia Montvilienė. – Vilnius : Alma littera, 2012 (Kaunas : Aušra). – 332, [3] p. – Tiražas 1800 egz. – ISBN 978-609-01-0270-1 (jr.)

Hipnotizuotojas : romanės / Lars Kepler ; iš svedų kalbos vertė Virginija Jurgaitytė. – Kaunas : Obuolys [i.e. MEDIA INCOGNITO, 2012] (Kaunas : Spindulio sp.). – 622, [2] p. – Tiražas [2000] egz. – ISBN 978-609-403-343-8 (jr.)

K. Meilės menas : romanės / Hong Ying ; iš anglų kalbos vertė Ramunė Vaskelaitė. – Vilnius : Alma littera, 2012 (Kaunas : Spindulio sp.). – 244, [2] p. – Tiražas 2100 egz. – ISBN 978-609-01-0281-7 (jr.)

Kieti paveldėtojai : [detektivinis romanės] / Darja Doncova ; iš rusų kalbos vertė Zita Marienė. – Vilnius : Alma littera, 2012 (Kaunas : Spindulio sp.). – 197, [1] p. – Ciklo „Privatus Dašos Vasilejevos tyrimas“ 1-oji knyga. – Tiražas 2000 egz. – ISBN 978-609-01-0340-1 (jr.)

Justino Marcinkevičiaus žemė : žmogaus ūsius / Viktorija Daujotytė. – Vilnius : Alma littera, 2012 (Kaunas : Aušra). – 325, [3] p. : iliustr. – Tiražas 2000 egz. – ISBN 978-609-01-0271-8 (jr.)

Medžių erotika : eileraščiai / Rimantas Valentinus Graibus ; [Vidmantas Mickevičiaus nuotrakos]. – Vilnius : Trys žvaigždutės, 2012 (Vilnius : Spauda). – 118, [1] p. : iliustr. – Tiražas 500 egz. – ISBN 978-609-431-023-2

Mylėti kūnigą, arba Ave, vita : romanės / Vanda Giedrytė. – Vilnius : Asveja, [2012] (Kaunas : Aušra). – 316, [2] p. – Tiražas 1000 egz. – ISBN 978-9955-738-44-2 (jr.)

Naujoji lietuvių literatūra : mokomoji knyga / Audinga Peluritytė-Tikuišienė ; Vilnius universitetas. – Vilnius : Vilnius universitetas, 2011 (Vilnius : Baltijos kopija). – 147, [1] p. – Tiražas 500 egz. – ISBN 978-9955-634-93-5

Paprasta tiesa : romanės / Jodi Picoult ; iš anglų kalbos vertė Leonas Judelevičius. – Vilnius : Alma littera, 2012 (Vilnius : BALTO print/Logotipas). – 447, [2] p. – Tiražas 4000 egz. – ISBN 978-609-01-0254-1 (jr.)

Persikų žiedlapiai paviljonas : [romanės] / Mingmei Yip ; iš anglų kalbos vertė Vytautas Petrukaitys. – Vilnius : Alma littera, 2012 (Kaunas : Spindulio sp.). – 477, [1] p. – Tiražas 2300 egz. – ISBN 978-609-01-0246-6 (jr.)

Prieš mirj norisi švelnhaus : trumpų tekstu knyga / Sigitas Parulskis. – Vilnius : Alma littera, 2012 (Kaunas : Aušra). – 245, [2] p. – Tiražas 1000 egz. (papiild.). – ISBN 978-9955-38-926-2 (jr.)

Priversta ištekėti : [autobiografinis romanės] / Leila kartu su Marie-Thérèse Cuny ; iš prancūzų kalbos vertė Jonė Ramunytė. – Vilnius : Alma littera, 2

Savaitės filmai

Dar vieneri metai ****

Psichologė Džerė pasikviečia į namus vienišą, juokingą, nelaimingą bendradarbe Merę. Pas Džerę ir Tomą – porą, kuri kartu jau keliausdėmį metų, Merė pasijunta kaip savo namuose. Ji pradeda intriguoti, nors akivaizdu, kokia ji bejgė. Vis dėlto Džerė nusprendžia, kad Merė ima kelti pavojų... Mike'o Leigh filmų tema – gyvenimas. Kaip reikia gyventi, kad būtum laimingas? Keturi metų laikai, praliečti kartu su Džere ir Tomu, prabėga greit, bet filmas nepaliko dar ilgai. Pagrindinius vaidmenis sukūrė Lesley Manville, Jimas Broadbentas, Ruth Sheen (D. Britanija, 2010). (Vilnius)

Diktatorius ***

Sacha Baronas Coenas vaidina diktatorij, kuris pasirengę net rizikuoti savo gyvybe, kad tik jo šalis netaptų demokratine. Larry Charleso komedioje taip pat vaidina Benas Kingsley, Anna Faris (JAV, 2012). (Vilnius, Kaunas, Klaipėda)

Ko laukti, kai laukies **

Atrodo, kad filmo personažai nužengė tiesiai iš spalvoto žurnalo žmonėms: televizijos kūno rengbos žvaigždė Džulija, apsėsta idėjos sukurti šeimą, televizijos šokių laidos žvaigždė Ivanas, pamūšusi dėl vaikų rašytoja Vendė, pirmąkart atsidūrusi mamyčių, kurioms dalija patarimus, kailiję, dyvynukų besilaukianti Skailer, įvaikinti kūdikį trokštanti fotografė Holė ir tėvystės išsigandęs jos vyras Aleksas, virėjų pora Rozė ir Markas. Jems visiems išskyla klausimas, kaip pasirengti būsimai motinystei ir tėvystei. Kirk Joneso filme vaidina vienos žvaigždės: Cameron Diaz, Jennifer Lopez, Elizabeth Banks. Bet lietuviams filme gali stigti Dalios Ibelhauptaitės, ponų Valinskų, Donato Katkaus ir Dalios Teišerskytės, kurie visada turi kuo pasidalysi su žmonėmis (JAV, 2012). (Vilnius, Kaunas, Klaipėda)

Nakties šešeliai ***

1752-aisiais Džošua ir Naomi Kolinzai kartu su jaunuoju Barnabu paliko Liverpulį, kad pradėtų naują gyvenimą Amerikoje. Po dvidešimties metų Baranabas Kolinzas – Kolinvudo dvaro savininkas, turtingas, galintas ir dar moterų numylėtinis. Bet ir tokie kartais daro klaidų. Baranabas padarė klaidą sužeides gražiosios Anželikos širdį. Ji – ragana, todėl paverčia širdžių édiką vampyru ir palaidoja gyvą. Po dviejų šimtų metų jis atsikliniai išlaisvinamas iš kapo ir atsiduria labai pasikeitusiame 1972-ųjų pasaulioje. Naujo Timo Burtono filmo pagrindas – kultinis JAV serialas, rodytas 1966–1971 metais. Barnabą suvaidinęs Deppas nuo mažens didelis serialo gerbėjas. Filme vaidina kita serialo gerbėja Michelle Pfeiffer, taip pat Helena Bonham Carter, Eva Green (JAV, 2012). (Vilnius, Kaunas)

Profas **

Boazo Yakino filmas pirmiausia skirtas Jasono Stathamo gerbėjams. Jis vaidina buvusį slaptajį agentą, gelbstintį mažą mergaitę ir sukeliantį nusikaltelių karą. Rusų mafiozai ir korumpuoti Niujorko politikai nori turėti vaiką savo rankose. Pabaiga numanoma, bet juk ne ji filme svarbiausia (JAV, 2012). (Vilnius, Kaunas, Klaipėda)

Neliečiamieji ***

Neįtikinai optimistinė pasaka (nors paremta tikrais įvykiams) apie paralyžiuotą prancūzų aristokratą Filipą (François Cluzet), kuris po nelaimingo atsiklimimo su parasparniu gali judinti tik galvą. Jo slaugytoju tam-pa juodaodis bedarbis Drisas (Omar Sy) iš Paryžiaus priemiestių. Drisas ką tik išėjo iš kalėjimo ir Filipo namuose jaučiasi tarsi muziejuje. Vis dėlto abu filmo herojai puikiai papildo vienas kita, duoda vienas kitam tai, ko kiekvienam labiausiai stinga. Filipas gauna iš Driso energijos ir spontaniškumo, Drisas iš Filipo – pasitikėjimo savimi ir gerų manierų. Panašiai kaip ir kiti pasaulyje išpopuliarię prancūzų filmai, šis Erico Toledo ir Olivier Nakache kūrinys skleidžia paprastą, bet svarbią mintį: nepaisydami skirtumų, vis dėlto galime susikalbėti (Prancūzija, 2011). (Vilnius)

Velnių salos karalius ***

Tikrais faktais pagrįsta istorija perkels į XX a. pradžią, į Bastiojos saloje įkurtą nepilnamečių nusikaltelių koloniją, kurią Norvegijos vyriausybė uždarė tik 1953 metais. I koloniją patekdavo smulkūs nusikaltėliai, našlaičiai, berniukai iš patologiskų šeimų. Dauguma – be nuosprendžio ir galimybės greitai grįžti į normalų gyvenimą. Jie turėjo paklusti žauriai disciplinai, badauti, nuo aušros iki tamso kirsti medžius, buvo seksualiai išnaudojami. Režisierius Mariusas Holstas koncentruojasi į dviejų draugų psychologines ir moralines problemas. Vienas – nesenai į salą atvežtas jaunas maištiniškas, suvienijantis nepaklusniuosius, kitas – koloniją netrukus palikstantis grupės globėjas. Jie abu turės pasirinkti: lojalumą sargams ar solidarumą su bendraamžiais. Panašios temos filmų surukta ne tiek jau mažai, bet Holsto darbas išsišikiria puikiai įvaldytu kino amatu (Norvegija, 2011). (Vilnius)

***** – ševedras, **** – pasižiūrėti būtina, *** – geras filmas, ** – būna ir geriau, ** – jei turite daug laiko, * – nickalas

Redaktorė – Monika Krikštopaitytė

Atsakingoji sekretorė – Rūta Jakimavičienė

Kinas – Živilė Pipinytė | Teatras – Milda Brukštutė

Publicistikā – Laima Kreivytė | Stilius – Rita Markulienė

Dizainas – Jokūbas Jacovskis | Maketas – Vanda Čemerkaite

www.7md.lt – Julijus Lozoraitis

Kino repertuaras

VILNIUS

Forum Cinemas Vingis

25–31 d. – Vyrai juodais drabužiais 3 (3D, JAV) – 12, 14.30, 17, 19.20, 21.50
31 d. – Mes už Lietuvą (rež. A. Lekavičius) – 19 val.
25–31 d. – Diktatorius (JAV) – 11, 13, 15.10, 17.30, 19.45, 22 val.
25, 28–31 d. – Profas (JAV) – 13.30, 16, 19, 21.30; 26, 27 d. – 11.20, 13.30, 16, 19, 21.30
25–31 d. – Ko laukti, kai laukies (JAV) – 11.30, 14, 16.30, 19, 21.30
Nakties šešeliai (JAV) – 11.45, 14.15, 16.45, 19.15, 21.45

Legendinis vikingas Toras (3D, Airija, Islandija, Vokietija) – 11.15, 13.30, 15.50, 18.20
25, 28–31 d. – Geriausias egzotiškas „Marigold“ viešbutis (D. Britanija) – 15.20, 18.20, 21.10; 26, 27 d. – 12.20, 15.20, 18.20, 21.10

Gatvės šokiai (JAV) – 13.50, 18, 20.20
25–28, 30 d. – Keršytojai (3D, JAV) – 12.30, 18 val.; 29, 31 d. – 12.30

25–28, 30 d. – Neliečiamieji (Prancūzija) – 15.30, 20.50

25, 28–31 d. – Piratai! Nevykėlių kompanija (JAV) – 15.45; 26, 27 d. – 11.40, 15.45

25–31 d. – Titanikas (3D, JAV) – 20.30
25, 28–31 d. – Veidrodėli, veidrodėli... Snieguolės istorija (JAV) – 14, 16.15; 26, 27 d. – 11.30, 14, 16.15

25–31 d. – Amerikietiškas pyragas: klasės susitikimas (JAV) – 18.30, 21 val.

Loraksas (JAV) – 13.45, 16 val.
Bado žaidynės (JAV) – 18.15, 21.15

25, 28–31 d. – Alvinas ir burundukai 3 (JAV) – 11.45

Forum Cinemas Akropolis

25–31 d. – Vyrai juodais drabužiais 3 (3D, JAV) – 11.30, 14, 16.30, 19, 21.30

Vyrai juodais drabužiais 3 (JAV) – 13.15, 15.30, 17.45, 20.15

VI. 1 d. – Bernvakaris Australijoje (JAV) – 19 val.

25–31 d. – Madagaskaras 3 (3D, JAV) – 19 val.

Diktatorius (JAV) – 12.15, 14.30, 17, 19.15, 21.40

25–29 d. – Gatvės šokiai (3D, JAV) – 12.30, 18, 20.30; 30, 31 d. – 12.30

Ko laukti, kai laukies (JAV) – 14.15, 16.45, 19.30, 21.50

Nakties šešeliai (JAV) – 15.45, 18.15, 21 val.

Keršytojai (3D, JAV) – 14.45, 17.30, 20.45

Legendinis vikingas Toras (3D, Airija, Islandija, Vokietija) – 10.15, 12, 15 val.

Veidrodėli, veidrodėli... Snieguolės istorija (JAV) – 10.30, 13 val.

Profas (JAV) – 16, 18.30, 21.15

25, 28–31 d. – Piratai! Nevykėlių kompanija (JAV) – 13.45; 26, 27 d. – 11.15, 13.45

25–31 d. – Loraksas (JAV) – 11 val.

Alvinas ir burundukai 3 (JAV) – 11.45

„Skalvijos“ kino centras

25 d. – Subtilumas (Prancūzija) – 17 val.;

28 d. – 21.10; 31 d. – 17 val.

25 d. – Fėja (Belgija, Prancūzija) – 19 val.;

26 d. – 21 val.; 27 d. – 16.50; 28 d. – 19.20;

29 d. – 21 val.; 30 d. – 17 val.; 31 d. – 21.10

25 d. – Tai nutiko Jemene (D. Britanija) – 20.50; 27 d. – 18.40; 28 d. – 15 val. (seansas senjoram); 29 d. – 17 val.; 30 d. – 21 val.; 31 d. – 19 val.

26 d. – Pavojingas metodas (D. Britanija, Kanada, Šveicarija, Vokietija) – 19 val.;

27 d. – 20.50; 29 d. – 19.10

KAUNAS

Forum Cinemas

25, 26 d. – Vyrai juodais drabužiais 3 (3D, JAV) – 10.15, 13, 16, 19, 21.45; Sumautos astostogos Meksikoje (JAV) – 20.15

31 d. – Mes už Lietuvą (rež. A. Lekavičius) – 19 val.

VI. 1 d. – Bernvakaris Australijoje (JAV) – 19 val.

25–31 d. – Madagaskaras 3 (3D, JAV) – 19 val.; Diktatorius (JAV) – 11.15, 13.30,

15.30, 18, 20.30; Profas (JAV) – 14.45, 17,

19.30, 22 val.; Ko laukti, kai laukies (JAV) – 13.45, 16.45, 18.45, 21.15; Legendinis

vikingas Toras (3D, Airija, Islandija, Vokietija) – 11, 13.15; Keršytojai (3D, JAV) – 15.45, 21.30

25–28–31 d. – Veidrodėli, veidrodėli... Snieguolės istorija (JAV) – 14.30; 26, 27 d. – 11.45, 14.30

25–31 d. – Piratai! Nevykėlių kompanija (JAV) – 10.30; Loraksas (JAV) – 12.45

25–29 d. – Gatvės šokiai (3D, JAV) – 19.15

25–31 d. – Alvinas ir burundukai 3 (JAV) – 11.30; Geriausias egzotiškas „Marigold“ viešbutis (D. Britanija) – 17.30

25–29 d. – Keršytojai (3D, JAV) – 14.15,

„Neliečiamieji“

26 d. – Velnių salos karalius (Norvegija) – 17.30, 20.45; 30, 31 d. – 14.15, 20.45
25, 26 d. – Gatvės šokiai (3D, JAV) – 11.30, 18, 23.15; 27–31 d. – 11.30, 18 val.

25 d. – Dar vieneri metai (D. Britanija) – 18.30;

26, 29 d. – 20.30; 26 d. – 17.30; 28, 30,

31 d. – 21 val.; 29 d. – 16 val.

25, 29 d. – Pavojingas metodas (Prancūzija, D. Britanija, Vokietija, Airija, Kanada) – 21 val.;

27 d. – 17, 20.30; 28, 30, 31 d. – 20.30; 29 d. – 15, 18 val.

25 d. – Piktybės gėlės (Prancūzija) – 18.45;

26, 28, 30 d. – 19 val.; 29 d. – 20 val.; 31 d. – 18.15